

Mittuniversitetet
Institutionen för samhällsvetenskap
C-uppsats Sociologi
Handledare: Anna Olofsson

2007-01-11

Svenskens relation till sin natur

En surveyundersökning om Härnösandsbornas nyttjande av sin tätortsnära skog.

Christina Velander

Abstract

The relationship between the Swedes and their nature is often characterized as somewhat unique. The aim of this essay is to find out how this relationship looks today and how the Swedes use their nature. This essay retraces the historical background of this relationship but it also presents its' present status as a part of the Swedish populations' everyday life. A survey has been made in the city of Härnösand to investigate how the population of the city uses their nearby forests. These results are presented and compared with results that have been concluded in national studies. The conclusion shows that the Swedish population uses their forests frequently, which could be seen as a result of their close relationship to their nature and this also seems to be the case in Härnösand.

Keywords: forest, nature, relationship, Swedes, Härnösand

ABSTRACT	II
INLEDNING	1
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	2
DET NORDISKA SAMHÄLLET	2
DEN NORDISKA SKOGEN	2
INDUSTRIALISERINGEN OCH URBANISERINGEN	4
FRILUFTSLIV	6
KULTUR OCH NATUR	7
DEN SVENSKA MENTALITETEN	8
SVENSKARNAS RELATION TILL NATUREN	9
TIDIGARE FORSKNING	11
NATURENS PÅVERKAN PÅ MÄNNISKAN	11
RESULTAT FRÅN ANDRA STUDIER	11
METOD	14
SURVEYUNDERSÖKNING	14
URVAL OCH BORTFALL	15
UTFORMANDE AV ENKÄTEN	16
ANALYSMETOD	17
RESULTAT	18
AVSTÅND FRÅN SKOGSOMRÅDE	19
BESÖKSFREKVENSEN	20
AKTIVITETER	22
MÅLET MED SKOGBESÖKET	25
ÖPPNA SVARSALTERNATIV	27
ANALYS	28
BESÖKSFREKVENSEN	28
AVSTÅNDET TILL SKOGEN	29
AKTIVITETER	30
UPPLEVELSE OCH TILLGÄNGLIGHET	30
SLUTSATSER	31
DISKUSSION	31
EGNA REFLEKTIONER	33

Inledning

På senare år så har mitt intresse för naturen ökat och med detta intresse så har det uppkommit en nyfikenhet på hur människan påverkas av relationen med denna omgivning som vi själva inte har skapat. Med utgångspunkt i detta intresseområde så valde jag att ta kontakt med Skogsstyrelsen inför detta arbete. Min förhoppning var att jag genom denna kontakt skulle hitta ett intressant område att arbeta med, men även att jag skulle få vissa ramar att hålla mig inom. Genom kontakten med Skogsstyrelsen så fick jag ta del i ett projekt vars mål är att ta fram information om Härnösandsbornas nyttjande och uppfattning av den tätortsnära skogen (se Projektbeskrivning Bilaga 1). Som en del i detta projekt så tog jag även tillfället i akt att försöka sammanfatta den kunskap som finns inom området, i hopp om att kunna skapa en mer flerdimensionell bild av hur svenskens relation till naturen ser ut. Uppsatsen kommer därför att vara indelad i två olika områden, ett teoretiskt och ett praktiskt. Förhoppningen är att dessa två tillsammans ska kunna ge svar på de frågor som uppsatsen ämnar besvara.

Relationen mellan människan och naturen är något som diskuterats inom ramen för en mängd olika kunskapsområden men inget av dessa har fokuserat på hur svenskens relation till naturen påverkar dagens nyttjande av denna. Ett grundläggande antagande inför denna uppsats var att svenskens relation till naturen har förändrats i takt med samhällsutvecklingen och utifrån det antagandet så drogs slutsatsen att för att förstå det som är, så måste man först veta vad som varit. Med andra ord så behöver man först se bakåt i tiden. Därför så kommer uppsatsen att söka svaren till samtiden i historien. Genom att lyfta fram de genomgripande samhällsförändringar som Sverige genomgått det senaste århundradet så hoppas jag finna svar på hur människans relation till naturen sett ut i det förflutna och hur den ser ut i dag, men också ledtrådar till hur den kommer att utvecklas i framtiden.

Under arbetet med den praktiska delen, som ämnar beskriva Härnösandsbornas nyttjande av sin tätortsnära skog, så fick jag nöjet att under en vecka i början av november färdas genom det vackra höst/vinterlandskapet. Den första snön höll precis på att smälta undan och solens strålar speglade sig i de vattendrag som svepte förbi utanför bussens fönster. Med mitt arbete i tankarna så verkade den skog som jag färdades genom, viktigare än vanligt. Väl i Härnösand så underlättades mitt arbete av alla de hjälpsamma människor som mer än gärna delade med sig av sin tid och sina åsikter, såväl som svampställen.

Syfte och frågeställning

Mitt mål är att denna uppsats ska leda till en förståelse för människans relation till naturen och hur denna relation påverkar vårt nyttjande och vår upplevelse av den tätortsnära skogen. Syftet är att ge en bild av hur relationen mellan människan och naturen har förändrats genom historien och hur den ser ut idag. Vidare hoppas jag kunna applicera denna kunskap på den undersökning som jag gjort i Härnösand och att det, tillsammans med mina insamlade data, ska kunna beskriva hur den tätortsnära skogen upplevs och nyttjas, samt varför det ser ut på det sätt som det gör. Mer konkret vill jag ta reda på hur ofta Härnösandsborna besöker sin tätortsnära skog, vad de gör i skogen och vad deras mål med skogsbesöket är. Jag är även intresserad av att veta hur nära ett skogsområde de bor eftersom detta är något som visat sig ha betydelse för besöksfrekvensen.

Hur väl överensstämmer Härnösandsborna med bilden som målas upp och hur förhåller sig deras skogsvanor i jämförelse med andra undersökningar som har gjorts i landet?

Det nordiska samhället

I detta avsnitt kommer jag att presentera några olika teoretiska områden som ämnar beskriva utvecklingen av den svenska relationen till naturen. I många avseenden så måste dock dessa även innefatta de övriga nordiska länderna och framförallt Norge, eftersom de delar en stor bit av vår historia. Slutligen kommer dessa olika områden att tillsammans måla upp en bild av hur svensken uppfattar sin natur och varför det ser ut på detta sätt.

Den nordiska skogen

Den svenska skogen har länge varit en av landets viktigaste resurser och landet kan i många avseenden betraktas som ett skogslandskap, eftersom mer än hälften av landets yta är täckt av skog (Jungen, 1988:91). Denna stora tillgång underlättar också svenskens nyttjande av skogen som rekreationsområde, även om det bara sker i form av en promenad (Andersson och Rydberg 2005:13).

Längre tillbaka i tiden så var skogarna en guldgruva för de människor som inte ägde egen mark. Detta beskrivs av Kaldal i boken *Skogsliv – Kulturella processer i nordiska skogsbygder*

I skogene fantes et mangfold av ressurser som både var åpne for bruk til dels uavhengig av hvem som eide skogen, og som fikk sin verdi først gjennom det *arbeidet* som ble lagt ned i å utvinne dem. Den fattige kunne i en slik bygd

til en viss grad berge seg selv med både husmaterialer, brensel og mat, som ble hentet fra skogene, men gitt *verdi* først gjennom eget arbeide (Kaldal, 2000:15).

Även i våra dagar så erbjuder den nordiska skogsmarken stora möjligheter för den enskilde att hämta ved, bär och svamp.

När Sverige expanderade som mest under 1960-talet så köpte många kommuner stora arealer skog med planen att bygga ut, men det visade sig att denna mark många gånger var betydligt större än behovet som fanns. Denna skogsmark, tillsammans med den som har privata ägare, har numera blivit den tätortsnära skogen. I denna skog kan stadens invånare ägna sig åt friluftaktiviteter och söka lugn från stadens brus (Andersson och Rydberg, 2005:72). I jämförelse med andra skogar i landet så nyttjas dessa skogar i större utsträckning och det ställer därför andra krav på skötseln av dessa (Rydberg, 2001:24). Sveriges utveckling kommer troligen att leda till en ökad urbanisering vilket leder till att de tätortsnära skogarnas värde som rekreatjonsområde ökar (Nordanstig, 2004:5), detta är något som uppmärksammas även inom politiken. I regeringsförklaringen 1999 så uttryckte dåvarande statsministern en önskan att: 'Naturvårdspolitiken utvecklas för att hela folket skall få tillgång till vår rika natur' (Persson enligt Friluftgruppen, 1999:41).

I den tidigare nämnda boken *Skogsliv* så skriver Kaldal på följande sätt: "Et svensk uttrykk som illustrerer det som kanskje kan sees som et særegent nordiskt forhold til naturresurser, eiendom og rettigheter, er »Detta är mina skogar, fast jag äger dom inte«" (Kaldal, 2000:16). Detta leder oss vidare in på allemansrätten vilken kan ses som ett uttryck för svenskens nära relation till naturen. Det finns liknande lagar i de andra Skandinaviska länderna, men i övriga världen är det en sedvana som upplevs som främmande. Allemansrätten har aldrig riktigt nedtecknats som lag, utan är en kunskap som generation efter generation fått lära sig som barn (Facos, 2000:363f).

Det är först i samband med naturvårdslagen från 1974 som allemansrätten tar sin plats i lagboken. Formuleringen i denna löd: 'naturen är tillgänglig för alla enligt allemansrätten' (Sandell, 2000a:97), men det är inte något som följs av en mer uttömmande beskrivning. Inte förrän 1994 (op.cit:99) så förs allemansrätten in i grundlagen och numera så står det i regeringsformen att "alla skall ha tillgång till naturen enligt allemansrätten" (RF § 18, kap 2), fortfarande så saknas det en ytterligare beskrivning av denna.

I dagens samhälle är denna rätt först och främst en möjlighet för den urbana befolkningen att kunna vistas i skog och mark, i stort sett på samma premisser som de som äger marken.

Detta leder också till att det blir allt svårare för politikerna att införa nya begränsningar av denna rätt (Wiklund, 1995:106)

Industrialiseringen och urbaniseringen

I slutet av 1800-talet så började industrin utvecklas i Sverige vilket ledde till en förändring av jordbrukarnas situation. Skogen fick ett större värde och en stor del av arbetstillfällena fanns inte längre på landsbygden, utan i de städer som växt upp omkring sågverk och liknande. Men det var inte förrän under första hälften av 1900-talet som denna utveckling verkligen tog fart. Den ökade industrialiseringen ledde till att allt fler människor övergav landsbygden och jordbruket, för staden och de arbeten som denna erbjöd (Lindhagen och Hörnsten, 2000:144)

Under industrialismen så började människan se på skogen med andra ögon. Skogen, som tidigare bara varit till nytta för privat bruk, blev nu en resurs med enorm potential. Men utvecklingen av industrin ledde också till att avståndet mellan källan och den färdiga produkten ökade. I boken *Det tillgjorda landskapet* så påpekar dock Wiklund att industrialiseringen i Sverige inte hade samma direkta effekt på urbaniseringen som den hade i södra Europa, i Norden så skedde den industriella utvecklingen i det första skeendet på landsbygden (Wiklund, 1995:67). Allt eftersom industrierna växte så förvandlades dock dessa mindre orter till städer, folk sökte sig till industriorterna eftersom det fanns gott om arbetstillfällen i dessa. Denna urbanisering är det, som av många anses vara grunden till den förändrade synen på naturen. Det faktum att människan i allt mindre utsträckning lever i en nära relation till naturen har till stor del sin grund i det ökade avståndet till denna (ob.cit:1995:56).

Med industrialiseringen så följde även en förändrad syn på arbete och det skedde en uppdelning av tiden som inte funnits förut, nu talade man om arbetstid och fritid. Fritiden skulle leda till att arbetarna kunde utföra ett bättre arbete den tid då de befann sig på arbetsplatsen. Men med denna fritid kom förpliktelser, det ställdes krav på arbetarna att de skulle använda denna tid till rekreation och vila. Fritiden var ett medel för att förbättra individens arbetskapacitet (Berggren, 2000:37).

När semesterlagen kom 1938 (Andersson och Rydberg, 2005:13) så gav den allmänheten en möjlighet att ytterligare dela upp sina liv i arbete och fritid. Den långa semesterledigheten öppnade upp för möjligheten med två boenden; ett i staden och ett på landet i nära kontakt med naturen. Denna möjlighet att under semestern resa tillbaka till landsbygden och återupprätta relationen med naturen, gör det även möjligt för människan att utveckla två olika sidor av sig själv. Genom att under några veckor per år, leva nära naturen och i samma rytm

som denna, så bibehåller den moderna människan de gamla rutinerna och traditionerna, även om det bara är under några veckor per år (Pouta et al. 2006:289).

Under urbaniseringen så fanns det olika betraktelsesätt av staden, vissa såg den som något positivt, som ett centrum för kulturen och människans utveckling. Andra såg den som en källa till förtvivlan, oro och brottslighet. Staden synliggjorde också samhällsproblemen genom att människor i större utsträckning kom i kontakt med människor utanför sin egen privata sfär (Giddens, 2003:476f). Även i dag så betraktar många landsbygden och staden som ett motsatsförhållande i vilket, landsbygden står för det bestående och staden för det föränderliga. Detta motsatsförhållande kan vara det som ligger till grund för den idealisering som görs av naturen i dagens urbana samhällen. Avståndet till naturen kan i viss mån leda till att intresset för denna ökar. Naturen har blivit en oas där man kan söka lugn utanför den ibland kaosartade staden. Dessutom så är stadsmänniskan inte beroende av naturen för sin överlevnad vilket kan leda till en förbättrad relation med naturen, enligt Abrahamsson et. al, som skriver att:

För stadsbon har naturen varit 'den andre', och därigenom möjlig att både dyrka och förhålla sig likgiltig till. Den som har levt närmare naturen har fått lov att upparbeta en arbetsrelation till den, och en sådan relation präglas mindre av idealism än av realism, mer av nytta än av estetik (Abrahamsson et al. 1992:393).

Urbaniseringen leder därmed fram till en förändrad relation till naturen och när det dessutom sker en förkortning i arbetstiden, samt en förbättring i ekonomin så ökar intresset för naturen som källa till upplevelser och avkoppling (Sandell och Sörlin, 2000:65).

Under slutet av 1800-talet så var den nationalromantiska rörelsen stor i både Sverige och Norge och denna uppmuntrade folket till att skapa en positiv relation till naturen, som en del av den nordiska identiteten. Eftersom det nordiska samhället genomgick stora förändringar under denna tidsperiod, så fungerade den nationalromantiska rörelsen som ett försök att ena folket kring något som de alla hade gemensamt (Facos, 2000:367). Det var framförallt borgarna som drev denna rörelse och de tog sin utgångspunkt i romantikens idéer där naturen framställs som det goda vars kontrast är den onda staden (Lindhagen, 1996:7). Vi upptäcker även denna romantiska syn på naturen hos många av de svenska författarna och målarna under denna tidsperiod, men även skolans läroböcker var starkt influerade av detta tänkande. Den romantiska natursynen kan ses i de skildringar som görs av naturen, där denna framställs som moraliskt danande och som en förutsättning för ett fungerande samhälle (Facos,

2000:365). Många av de klassiska barnböckerna förmedlar även de denna romantiserande bild av svensk natur.

Slutligen så gör Wiklund, i sin bok, en åtskillnad mellan de nordiska städerna och städerna i södra Europa. Han hävdar att i Norden så har städerna ”föddes ur landet och skogarna”, medan i Medelhavsländerna så har det varit det motsatta händelseförloppet: ”Städer har inte föddes ur landet, utan landet ur städerna” (Wiklund, 1995:20). Detta menar han beror på den nordiska människans relation till naturen, han benämner henne som ”skogsdjur” och hävdar att den nordiska människan hade en grundläggande negativ syn på urbaniseringen. Hos de nordiska människorna var det, enligt Wiklund, skogen som stod för de positiva värdena. Detta leder han tillbaka till det faktum att de nordiska städerna har en förhållandevis kort historia i jämförelse med de kring Medelhavet (op.cit:15f). Wiklund hävdar vidare att man fortfarande inte kan se urbänkulturen som dominerande i Norden, trots att det funnits städer i dessa delar sedan långt tillbaka i tiden. Fortfarande så har vi nordbor en särställning i vårt förhållande till naturen (op.cit:72), vilket kommer att diskuteras vidare senare i uppsatsen.

Friluftsliv

I samband med att den svenske arbetaren fick fritid så kunde också det svenska friluftslivet växa. Friluftsliv var något som tidigare bara varit förunnat borgarklassen, men i och med uppdelningen av tiden och den nya semesterlagen så blev friluftslivet något som alla kunde ta del av. Friluftslivet blev tidigt en viktig del av den svenska kulturen och det har sin grund i idealiseringen av naturen. Men det var även viktigt med hänseende på folkhälsan som många ansåg försämrades i och med urbaniseringen (Eskilsson, 2000a:92). Sundberg och Öhman skriver i boken *Friluftshistoria* att:

Fysisk aktivitet i den friska luften i naturen skulle väga upp den osunda miljön i staden, de dåliga arbetsförhållandena samt det myckna stillasittandet för barnen i skolan. Men man ansåg också att stadslivet innebar risker som kriminalitet och drogmissbruk och allmän moralisk förslappning, mot vilka det sunda livet i naturen skulle verka som motmedel (Sundberg och Öhman 2000:110).

Friluftslivet var något som stadsborna behövde för att kunna återhämta sig från det arbete som de utförde i staden. Det var ett ”medel” för att förbättra både den ”kroppsliga” och den ”själsliga” hälsan (op.cit:111).

Utvecklingen av friluftslivet nådde allmänheten i början av 1900-talet och under hela detta århundrade så har friluftslivet lyfts fram ”för olika fostrande syften”, men också som en del i uppbyggandet av den svenska nationella identiteten (Sandell och Sörlin, 2000:27). Medelklassens friluftsvanor präglades till stor del av det borgerliga arvet där avskildhet var en central punkt. Det kontrasterade starkt mot arbetarklassens campingsemester och deras sociala friluftsliv (Daun, 1998:77). Detta beskrivs även av Löfgren i *Sverige – vardag och struktur*:

Att det som man själv kunde se som en sorlig *brist* på privatliv, av campingfamiljerna kunde ses som en *tillgång* på gemenskap, kunde vara svårt att förstå [...] Medelklassens semestertradition baseras i högre grad på frihet *till*, en frihet till självförverkligande och nya upptäckter, till ensamhet och avskildhet, till naturdyrkan och känslsamhet (Löfgren, 1988:76f).

Det är svårt att säga om dessa skillnader lever kvar, men de upplevs i vart fall inte lika tydligt i dagens samhälle.

I det moderna Sverige växer merparten av människorna upp i tätorter och dagens unga är den första generationen som inte bara växt upp i staden, utan som också saknar äldre släktingar med anknytning till landsbygden. Denna generation växer ofta upp med en minskad möjlighet till naturkontakt och om intresset för friluftsliv inte främjas under uppväxten så kan detta ”bidra till att skapa en vuxen befolkning som saknar intresse för vård och hushållning av naturresurserna i samhället” (Friluftsgruppen, 1999:40). Detta orsakssamband verkar rimligt vid första anblicken, men med friluftslivets kulturella betydelse i åtanke, så kommer det nog att dröja ytterligare några år innan vi riskerar se den här utvecklingen av vårt samhälle.

Friluftslivet kan i stor utsträckning betraktas som en ”*kulturell konstruktion*” (Sandell, 2000c:215) och skulle då vara en del av svenskens kulturella arv. Om detta antagande visade sig vara sant, skulle det då på något sätt förändra synen på relationen mellan människan och natur? För att besvara den frågan så tittar vi närmare på begreppet kultur.

Kultur och natur

Kultur kan enligt Lindhagen och Hörnsten ses som en människas samlade värderingar och det som de håller för sant, kultur är därmed något som kan förändras över tid. Människans handlande ses som ett uttryck för den kultur som de lever i och eftersom den svenska kulturen

har en nära relation till naturen så har detta styrt den svenska befolkningens handlande, deras syn på och deras värdering av naturen (Lindhagen och Hörnsten, 2000:143).

Denna definition kan framstå som lite märkligt då skillnaden mellan kultur och natur ofta uttrycks som en skillnad mellan det som skapats av människan och det som människan kan förstöra men inte själv skapa. Naturen uppstod innan människan kom in i bilden, medan kulturen är ett bevis på människans existens (Wiklund, 1995:27). Uddenberg påpekar i boken *Det stora sammanhanget* att: ”Naturen och det naturliga ställs ofta i kontrast till kulturen och det artificiella. Vår natursyn är därför inte fristående från vår syn på kulturen” (Uddenberg, 1995:19). Han fortsätter med att hävda att de människor som av någon anledning, känner sig obekväma med samhällsutvecklingen, ofta söker sin tillflykt i naturen (op.cit:19f). Naturen kan då ses som det beständiga i en föränderlig värld.

Många gånger uppfattas kulturen som finare än naturen eftersom den är skapad av människan (Wiklund 1995:28). Ur detta perspektiv så ses landsbygden som natur och staden som kultur och det är i denna föreställning som många människor lever i dag (op.cit:45). Jag vill ta fasta på den definition av natur/kultur som görs av Lindhagen och Hörnsten och hävda att den svenska kulturen manar oss till att integrera naturen i våra urbana liv. Fritidskulturen är ett bra exempel på hur naturen har intagit en plats i den svenska kulturen. Det beskrivs i boken *Friluftshistoria* att ”Vi lär friluftsliv genom en mångsidig socialiseringsprocess. Men också det vi *upplever* i friluftslivet är i hög grad kulturellt betingade upplevelsekategorier” (Tordsson, 2000:59).

Detta perspektiv på kulturen stämmer väl överens med det som används inom sociologin där man ser kulturen som de idéer och värderingar som är inlärd snarare än nedärvda (Giddens, 2003:37). Svenskarnas uppskattning av sin natur kan därmed ses som en konsekvens av den kultur som vi lever i.

Den svenska mentaliteten

Svenskarna har vant sig vid att ha mycket yta eftersom landet är så glest befolkat och uttryck som att ’vara i fred’ och ’slippa folk’ har en positiv innebörd i det svenska språket. I Sverige så är inte ordet ensamhet lika starkt förknippat med att vara olycklig, utan en självvald ensamhet kan tvärtom vara något som många människor finner rofyllt. Daun skriver i sin bok *Svensk mentalitet* att:

Ensamheten befriar individen från sociala osäkerhetskänslor [. . .]

Gustav Sundbärg beskrev på sin tid naturintresset i det svenska

folklynnet (1911) såsom en antites till det bristande människointresset
(Daun, 1998:79).

Denna brist i svenskens sociala förmåga skulle alltså leda till att hon istället söker sig till naturen och den tystnad och ensamhet som denna erbjuder. I denna tysta samvaro med naturen så upplever många svenskar en form av andlighet, vilket säkert påverkar relationen mellan människan och naturen (ibid.). Wiklund stärker denna åsikt genom att hävda att: ”När vi talar om svenskar och övriga nordbor som ’naturdyrkare’ är det denna religiösa betydelse hos Naturen och dess väsen som avses” (Wiklund 1995:70). Han skriver vidare att:

Retorikprofessorn Kurt Johannesson har visat att där ledande politiker
på andra håll i västvärlden i sina viktigaste tal till Nationen talar om
Gud, åkallar nutida svenska statsmän Naturen (ibid.).

Är det då detta som skiljer oss nordbor från resten av världen? Kan man hävda att vår relation till naturen är annorlunda än den som andra nationer har? Jag ska i följande avsnitt göra ett försök att sammanfatta den information som jag tagit fram och förhoppningsvis kunna måla upp en bild av svenskens relation till naturen.

Svenskarnas relation till naturen

Nordbons starka anknytning till naturen kan spåras tillbaka till den gamla Nordiska mytologin. I denna skapades de första människorna, Ask och Embla, av träbitar. Världens centrum i den gamla mytologin var den stora asken Yggdrasil i vars krona gudarna bodde.

Eftersom människan aldrig riktigt kan förstå eller kontrollera naturens krafter så kommer det alltid att finnas en fascination för denna. I det svenska samhället så har det dock alltid funnits en god relation till naturen som har präglats av ett ”icke-hierarkiskt” förhållande, vilket inte stämmer överens med den inställning som de flesta andra västerländska kulturer har (Facos, 2000:363).

Vi skulle kunna hävda att svenskens naturkänsla bottnar i den stora omfattningen av skog som vi har i landet men som Facos påpekar: ”blotta existensen av skog kan inte automatiskt väcka uppskattning av den” (Facos, 2000:363). Det måste alltså bero på något annat. Om man då hävdar att det svenska friluftslivet är ett kulturellt fenomen så borde man kanske även se den svenska relationen till naturen som en konsekvens av vår kultur. För trots att svensken inte längre lever i samma beroendeförhållande med naturen som tidigare så ser vi gärna oss själva som ”naturdyrkare” (Wiklund, 1995:109). Det förefaller därmed som om vår

uppskattning av naturen är något som är inlärt. Vilket stämmer väl överens med påståendet att vår ”nationalkänsla byggts upp blant annat med kärleken till den svenska naturen som grund” (Uddenberg, 1995:37).

De flesta nordbor antar att deras relation till naturen är något som upplevs av alla, men mycket tyder på att det inte är på det sättet. Vårt sätt att uppleva och nyttja naturen är en del i vår ”skogsbo-identitet” (Facos, 2000:363) som visar sig i vår starka längtan till naturen, vårt behov av ensamheten och stillheten. Denna identitet manifesterar sig i att en stor del av befolkningen ägnar sig åt friluftsliv, många har tillgång till ett fritidshus och skogspromenader uppfattas som en norm snarare än ett avvikande beteende. Eller som Wiklund väljer att uttrycka det: ”Den nordiska människan är ett ’skogsdjur’ som tidvis måste vistas i tätorter för att få utbildning, arbete, vård och annan service” (Wiklund, 1995:130).

Det finns många som hävdar att människan har ett biologiskt behov av naturen och att det ligger i våra gener att uppskatta en närhet till naturen. I motsats till detta står den kulturella förklaringsmodellen och enligt denna så ”är naturen inte mer nödvändig för människan än andra miljöer” (Hägerhäll, 2005:214). Enligt detta synsätt så är vår relation till naturen beroende av de värden som vi tillskriver den och detta stämmer väl överens med den syn på kultur som presenterades av Lindhagen och Hörnsten i deras artikel (2000:143). När det gäller svenskens relation till naturen så vill jag hävda att det som gör den unik är den kulturella påverkan som finns. Samtidigt så tycker jag inte att man kan bortse från tanken att det skulle finnas ett biologiskt behov hos människan att upprätta en relation till naturen.

Sammanfattningsvis så kan man hävda att vår relation till naturen är något som uppkommer i under vår socialisation. Socialisationen är ”en viktig kanal för överföring av kulturen från en tid och en generation till en annan” (Giddens, 2003:42) och därmed är det genom denna som vi lär oss den värdering av naturen som är en del av vårt kulturella arv.

Avslutningsvis så upplever många i sin relation med naturen, en frihet som inte finns i deras urbana liv och denna beskrivs väldigt väl i det citat av Sörlin som Wiklund har valt att förgylla sin bok med och som jag har valt att avsluta detta avsnitt med:

’Friheten i skogen har sin grund i att man befrias från sig själv.

Vad vi ser där är inte våra egna spår, utan tecknen av något som är större än vi. När vi ser dem känner vi lättnad. Vi kan återvända hem’
(Sörlin enligt Wiklund, 1995:111)

Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer jag att titta på den forskning som har gjorts i andra delar av landet men även nationella studier som kartlagt de svenska skogsvanorna. Jag kommer även att gå in på vad forskningen säger om naturens inverkan på människan. Det sista är dock ett område som jag inte kommer att gå in i detalj på eftersom denna uppsats inte har detta som huvudpunkt, men trots det så anser jag att det är ett ämnesområde som bör nämnas.

Naturens påverkan på människan

Det finns en mängd olika tankesätt som försöker förklara människans beroende av naturen. Tidigare så har den romantiska natursynen nämnts, denna har grundat sig på det vackra i naturen och framförallt sett den som en symbol för det som är gott i världen. Romantiken kopplade också samman mötet med naturen och människans hälsa, där det enkla och oförstörda fördes fram som ett ideal. Att leva i nära kontakt med naturen, utan det moderna samhällets bekvämligheter skulle enligt romantikerna inte bara stärka individens hälsa utan även dennes moral. Detta synsätt är något som bland annat har visat sig i placeringen av sanatorier (Sundberg och Öhman, 2000:106f).

Inom humanekologin så ser man människans relation till naturen som något självklart. Människan ses som en del i helheten, en del som, i ett större sammanhang, inte är mer viktig än någon annan. Allt hänger ihop, och människans avståndstagande från resten av naturen är något som drabbar henne negativt. Människan är enligt detta synsätt skapad för att leva i nära kontakt med naturen och utan denna så kan inte människan överleva (Andersson och Rydberg, 2005:7). Detta är även ett synsätt som återkommer hos sociobiologerna (Uddenberg, 1995:18).

Det finns en hel del studier som bevisar naturens hälsofrämjande egenskaper och naturen har länge används inom detta område. Tidigare var det de ovan nämnda sanatorierna och kurorterna, idag är det terapiträdgårdar och hälsohem som tagit över. Uppfattningen att naturen har en läkande effekt framstår som något som känts till under flera hundra år, och det verkar som om denna kunskap, med hjälp av vetenskapliga bevis, håller på att växa sig allt starkare i dagens samhälle (Rydberg, 2001:11, Andersson och Rydberg, 2005:74).

Resultat från andra studier

Många av de studier som lästs inför detta arbete refererar till SCB:s friluftsindeks eller deras undersökningar om svenska folkets levnadsvanor (ULF). Det leder till att resultaten ofta är liknande eftersom det, i stort sett, är samma siffror som de utgår ifrån. Jag har hittat en del

andra undersökningar, men den största delen av resultatet som presenteras kommer oundvikligen att härstamma från de data som SCB samlat in.

De allra flesta skogsbesöken som görs i Sverige sker i den tätortsnära skogen (ca: 55 %) (Kardell enligt Hörnsten och Boman, 2001:7) och därför är det väsentligt att veta vad innevånarna uppfattar som viktigt. Det som nämnts i ett flertal av undersökningarna är frånvaron av störande ljud (FRIFO och FL, 2006:33). Den tystnad som kan upplevas i skogen uppfattas av många stadsbor som avslappnande och som ett trevligt avbrott från stadens alla ljud (FRIFO och FL, 2006:35). När man talar om skogens utseende så är det främst framkomlighet som nämns som en positiv faktor, det verkar också som att en något äldre skog uppfattas som mer inbjudande än ungskog (Rydberg, 2001:7f, 14).

Överlag så besöker svenskarna skogen relativt ofta. Den typiske svensken, enligt Lindhagen och Hörnsten, besöker skogen ungefär en gång i veckan under sommaren och varannan vecka under vinterhalvåret. Ett ökat antal i den äldre delen av befolkningen har dessutom gjort det till en vana att besöka skogen så gott som varje dag (Lindhagen och Hörnsten, 2000:146ff). Andersson och Rydberg har tittat på SCB:s siffror och enligt dessa så hade 30 % av befolkningen ”strövat i skog och mark”, minst 20 gånger under det gångna året (1999) (Andersson och Rydberg, 2005:57).

Den förändring som har skett i svenskens skogsvanor de senaste åren pekar mot en minskning av bär- och svampplockning, istället så har det blivit allt vanligare att nyttja skogen i rekreationssyften (Lindhagen och Hörnsten, 2000:149). Trots detta så nämns bär- och svampplockning som en av de friluftaktiviteter som lockar mest människor, tillsammans med: skogspromenader, skidåkning och bad. I Naturvårdsverkets undersökningar så har det även visat sig att: ”Intresset för långvandringar, kanotfärder och fritidsfiske har ökat under senare år” (Friluftgruppen, 1999:39).

En undersökning som gjorts bland ungdomar i Sverige visar att de som bor längre norrut i landet ofta har provat på fler friluftaktiviteter än de som bor i södra Sverige, ”framförallt vandring i naturen och sova i tält är vanligare att ha provat om man bor i Norrland” (Backman, 2004:48). Detta är något som visat sig gälla hela befolkningen, ”I landets nordliga regioner är intresset för att gå i skog och mark påtagligt stort” (Friluftgruppen, 1999:105). Detta kan till viss del bero på att människorna i den norra delen av landet framförallt bor på landsbygden eller i mindre städer och enligt Uddenberg så finns det hos dessa innevånare ett ”större intresse för naturupplevelser” i jämförelse med ”de som bodde i storstäder” (Uddenberg, 1995:173).

Enligt Sandell så vistas 80 % av den svenska befolkningen i skogen åtminstone någon gång per år och 31,2 % anger att de vistas i skogen mer än en gång i veckan (Sandell, 2000a:95). Andra studier visar också att kvinnorna promenerar i skogen i större utsträckning än männen (Eskilsson, 2000b:81). Detta överensstämmer med Friluftsgruppens tolkning av SCB:s statistik, där 77 % av männen och 80 % av kvinnorna tar en skogspromenad ibland. De har även kommit fram till att så mycket som en tredjedel av den svenska befolkningen går i skogen ”ofta”. Detta ofta definieras som ”minst 20 gånger under ett år” (Friluftsgruppen, 1999:103), dvs. knappt två gånger i månaden.

Några förslag på skillnader i mäns och kvinnors nyttjande av naturen får vi om vi jämför Uddenbergs studie med Lindhagens. Det som framkommer i dessa är att kvinnorna ”hade större intresse av existentiella upplevelser av naturen” (Uddenberg, 1995:171). Medan männen istället gick ut i skogen för ”a certain purpose, such as running, hunting or driving a snowmobile” (Lindhagen, 1996:19).

Enligt Sandell och hans genomgång av SCB:s friluftindex så har den andel vuxna som ofta ägnar sig åt friluftsliv, legat mer eller mindre konstant (ca: 80 %) från mitten av 70-talet och fram till tidigt 90-talet. Den grupp som däremot har minskat är åldergruppen 16-24 år (Sandell, 2000c:220). Friluftsgruppen stärker detta och hävdar även att ”Ett liknande mönster framträder för de något äldre, 25-44 åringarna” (Friluftsgruppen, 1999:105). Sandell skriver att framförallt så ses denna tendens hos ungdomen i storstäderna (Sandell, 2000a:95). Det finns däremot en grupp vars siffror ökar och det är pensionärerna (Andersson och Rydberg, 2005:58), dessa framstår dessutom som mer intresserade av de upplevelser som naturen kan erbjuda (Uddenberg, 1995:172), vilket stämmer väl överens med det resultat som nämnts tidigare (Lindhagen och Hörnsten, 2000:146ff).

Avståndet till närmaste naturområde är något som visat sig ha betydelse för hur ofta man vistas i naturen. I en rapport från Norge så hävdar de att: ”enkelte undersøkelser viser at dersom et grøntområde er mer enn 500 meter fra bostedet, reduseres bruken med over 50 %” (FRIFO och FL, 2006:33). Detta avstånd nämns även i andra källor (Rydberg, 2001:7), medan Hörnsten hävdar att det finns en skillnad i avstånd när det gäller den natur som nyttjas på veckodagarna och den som nyttjas under helger och längre ledigheter. Under veckodagar är, enligt Hörnsten, 250 meter det avstånd som avgör om man besöker skogen eller inte, medan avståndet spelar mindre roll under längre ledigheter (Hörnsten, 2000:9). I undersökningar så säger drygt hälften av den svenska befolkningen att de skulle vilja ha närmare till ett skogsområde, medan resten av befolkningen är nöjd med det avstånd som de har idag (det genomsnittliga avståndet är ungefär 0,7 km) (Fredman, 2000:2).

Åsikterna går isär om huruvida besöksfrekvensen i de svenska skogarna kommer att öka i framtiden. Hörnsten drar slutsatsen att eftersom besöksfrekvensen hos storstadsbor är lägre än den hos befolkningen på landsbygden, så kommer antalet som besöker skogen att minska i takt med att städerna växer. Hon menar att svenskarnas nära relation med skogen enbart är en konsekvens av att Sveriges urbanisering har skett senare än i andra länder (Hörnsten, 2000:21). Detta motsägs av Kraxner och Remetsteiner som hävdar att nordborna har en speciell relation till naturen och att denna inte kommer att påverkas av ytterligare urbanisering. De skriver att besöksfrekvensen i de nordiska länderna nästan är dubbelt så hög i jämförelse med de centraleuropeiska länderna och att:

One might assume that this has to do with the country's forest coverage, but comparisons show that even in regions that are very densely covered by forest in Central Europe, the visiting behaviour of the public does not change significantly (Kraxner och Remetsteiner, 2003:42).

Detta stärker även den tes som framkom i den teoretiska bakgrunden, men även om detta antagande är något som framhålls av många, så kan vi inte veta med säkerhet att relationen mellan svensken och dennes natur är något som kommer att bestå.

Metod

Eftersom jag valt att göra en surveyundersökning så kommer jag börja detta avsnitt med att beskriva hur en sådan går till. Jag kommer att presentera för- och nackdelar med detta val av metod, men även diskutera alternativ till denna metod. Vidare kommer jag att beskriva hur urvalsprocessen har gått till, hur enkäten har utformats och slutligen den analysmetod som jag använt för att få fram resultatet.

Surveyundersökning

När jag skulle välja metod så gjorde jag bedömningen att en surveyundersökning var det som lämpade sig bäst för den typ av undersökning som jag ville genomföra. En surveyundersökning tar förhållandevis kort tid att genomföra och eftersom frågorna är lika för alla så förenklas analysen av datan. Det är dessutom en metod som jag känner mig bekväm med eftersom jag tidigare har arbetat med att intervjua människor på detta sätt. Att välja denna metod gjorde det därmed lättare för mig att estimerade både tidsåtgången och kostnaden för undersökningen. Surveymetoden benämns av May i hans bok *Samhällsvetenskaplig*

forskning som: ”ett snabbt och ganska billigt sätt att ta reda på egenskaper och uppfattningar hos befolkningen i stort” (May, 2001:113).

May skriver också att surveyundersökningen ofta används i kombination med andra metoder och att den kan fungera som ett sätt att ta reda på vilka frågor som är värda att undersöka med en kvalitativ metod (May, 2001:141f). Eftersom denna uppsats är en del i ett större projekt var min förhoppning att resultatet skulle kunna användas för att upptäcka områden där det krävs ytterligare studier. Därmed kan uppsatsen ses som ett förberedande arbete som ger vissa svar men som också öppnar upp för ytterligare studier. Om några av variablerna visar sig vara av extra stor vikt så kan dessa undersökas ytterligare inom ramarna för projektet.

Ett alternativ till surveyundersökningen hade varit att använda sig av en postenkät. Detta är dock något som tar lång tid och som kostar pengar och inom de tidsmässiga ramar som jag hade så uppfattade jag detta som alltför tidskrävande för att fungera. Dessutom så har jag vid en postenkät ingen möjlighet att kontrollera svarsfrekvensen och fördelningen av respondenterna. Vid en surveyundersökning å andra sidan, så ökar min kontroll över hur många och vilka respondenter som besvarar enkäten. I en intervjusituation så utesluter jag även möjligheten att enkäten blir ofullständigt ifylld.

Det fanns dock tillfällen där enkäterna fylldes i utan min närvaro och dessa har jag valt att behandla lite annorlunda än mitt ursprungliga urval. Utöver de intervjuer som utfördes så förekom det även andra sätt att samla in datamaterial. Dels så delades enkäter ut till en del av de anställda inom kommunen, men det fanns även andra tillfällen där respondenterna fick fylla i enkäten själva. Dessa enkäter kommer inte att finnas med i den större delen av analysen. Däremot så kommer de i vissa fall att användas i jämförande analys för att se om resultaten emellan grupperna skiljer sig åt.

Urval och bortfall

Vid de personliga intervjuerna så har jag valt att använda mig av ett kvoturval. Detta innebär att jag utgått från hur köns och åldersfördelningen ser ut bland Härnösands befolkning (May, 2001:121). Till min hjälp hade jag den befolkningsstatistik som finns att hämta på Härnösands kommuns hemsida (Bilaga 2). Med utgångspunkt i denna statistik så valde jag att utesluta de allra yngsta åldergrupperna (yngre än 16 år) ur undersökningen och istället fokusera mig på den lite äldre delen av befolkningen. Detta val gjorde jag med tanke på att frågorna i enkäten framstod som allt för komplicerade för den yngre delen av befolkning att besvara, den allra

Yngsta åldergruppen kan dessutom inte besvara några frågor alls, av uppenbara skäl. De två yngsta grupperna (16-19 och 20-24 år), slogs samman till en grupp och samma sak gjordes med de två äldsta grupperna (65-79 och äldre än 80 år). Eftersom jag tänkte begränsa min undersökning till 100 intervjuer så framstod det som rimligt att slå samman dessa grupper eftersom de annars skulle framstå som alldeles för små för att kunna bedömas statistiskt.

Ett kvoturval är den vanligaste urvalsmetoden vid en surveyundersökning och åsikterna går isär om huruvida den kan anses vara representativt för befolkningen eller inte. Jag anser inte att urvalet kan ses som representativt för Härnösands befolkning eftersom det förutsätter att alla har lika stor chans att vistas på den plats där jag befinner mig, på samma dag och vid samma tid som jag utför mina intervjuer. Därmed vill jag hävda att jag använt mig av ett icke-sannolikhetsurval, eftersom alla innevånare i Härnösand inte haft samma slumpmässiga chans att bli intervjuade (May, 2001:118f).

Den andra gruppen i undersökningen är den där respondenterna själva har fått fylla i enkäten. Dels har denna lämnats ut via Härnösands kommun, men jag har också låtit en del respondenter fylla i sina enkäter själva eftersom detta lämpade sig bättre. Vid dessa tillfällen så har det skett ett visst bortfall då en del av enkäterna inte blivit fullständigt ifyllda, eller där det visat sig att personen ifråga inte varit bosatt i Härnösand (bortfallet blev sammanlagt 32 stycken enkäter). I denna uppsats så kommer inte denna grupp av respondenter att användas i samma utsträckning som den som framkommit vid de personliga intervjuerna. Denna grupp kommer snarare att användas som en form av kontrollgrupp för att se hur de resultat som jag fått fram förhåller sig till en annan grupp.

Utformande av enkäten

När jag utformade enkäten (Bilaga 3) så var det viktigt för mig att ha i åtanke att den skulle användas på två olika sätt: dels som intervjuformulär, men också som en enkät som respondenterna kunde fylla i på egen hand. Med tanke på att det skulle utföras intervjuer ute på gatan så var jag tvungen att försöka hålla enkäten så kort som möjligt för att människor skulle vilja ställa upp och svara. Samtidigt så var jag tvungen att göra frågorna så pass tydliga att de skulle förstås av de respondenter som fyllde i enkäten.

Jag valde att lägga klassificeringsfrågorna i slutet av enkäten för att respondenterna skulle bli mer benägna att ställa upp på intervjun, dessa kan annars framstå som påträngande om de ställs redan i början av intervjun (May, 2001:129). De allra flesta frågorna i enkäten är slutna, det finns emellertid alternativ där respondenterna kan ange ett alternativ som inte nämnts

(annat). Fördelen med slutna frågor är att det blir lättare att analysera resultaten eftersom de då är jämförbara med varandra (op.cit:149).

De frågor som jag valt att använda mig av i enkäten kommer framförallt från två olika källor. Jag valde att använda mig av dessa eftersom de har används i liknande studier tidigare och för att det är frågor som är av intresse för undersökningen. Linhagen och Ahlström (2004) har i samarbete med Skogsstyrelsen gett ut en rapport som heter *Besökarstudier i naturområden - en handbok*. I denna så har jag hittat en hel del av de frågeställningar som jag valt att använda i enkäten. Men jag har även använt mig av Erikssons (2003) examensarbete *En intervju och enkätstudie av besökare i tre tätortsnära skogsområden i Stockholmstrakten*. Utöver detta så har jag lagt till en del frågor som dessa författare inte tagit upp men som jag anser vara relevanta för min uppsats.

I enkäten förekommer det även frågor som inte tas upp i denna uppsats, bland annat så ställs det frågor om tre olika skogsområden i Härnösand. Dessa frågor är inte relevanta för denna uppsats, men eftersom de tre skogsområdena ingår i de observationsstudier som pågår så ansåg jag att de var viktiga att ställa. Även andra frågor i enkäten har utelämnats i denna uppsats på grund av utrymmesskäl och relevans för uppsatsens syfte.

En risk som finns med denna typ av kvantitativa undersökningar är att respondenterna kan vara benägna att uppge en högre besöksfrekvens än vad som egentligen är fallet. En förklaring till detta ges av Lindhagen i hans rapport *Forest Recreation in Sweden*:

The most plausible explanation is idealisation. [. . .]This means that the respondent not always answer what he or she actually has done but what they subconsciously would have wished to do (Lindhagen, 1996:16).

Detta påstående stärks också av Sandell och Sörlin som hävdar att SCB:s siffror (vilka visar en relativt hög besöksfrekvens i skogen), kan vara ett uttryck för den ”kvalitativa betydelse” som svensken förknippar med vistelse i naturen. Han hävdar att det i dessa kvantitativa undersökningar ofta förekommer en överskattning av det som folk generellt betraktar som positivt beteende (Sandell, 2000b:227f).

Analysmetod

Jag har valt att använda mig av statistikprogrammet SPSS för att analysera mina data. I första hand så använde jag mig av korstabeller och stapeldiagram för att få en överblick på hur svaren var fördelade mellan de olika grupperna. I samband med korstabellerna så gjorde jag

även ett chi-två test för att ”fastslå om det överhuvudtaget finns ett samband mellan variablerna som är värt att bry sig om” (Edling och Hedström, 2003:80).

För att underlätta tolkningen av analysen så valde jag att koda om vissa av variablerna så att de innefattade färre enheter än tidigare. Djurfeldt et. al. skriver i boken *Statistisk verktygslåda* att ”På detta sätt ökar vi också överskådligheten och gör presentationen mer tillgänglig för läsaren” (Djurfeldt et al. 2003:153f). Jag valde att koda om variabeln ålder så att den kom att innefatta fyra grupper (16-24, 25-44, 45-64 och 65 år och uppåt). I fråga två så skulle respondenterna ange avståndet mellan hemmet och ett skogsområde, jag valde här att dela in avstånden i tre olika kategorier (mindre än 1 km, 1-3 km och mer än 3 km). Fråga fyra ”Hur ofta besöker du vanligtvis skogsområden”, kodades om till att innehålla två svarsalternativ per kategori, vilket ledde till fyra svarskategorier istället för åtta (varje vecka, varje månad, varje år och mindre än 1g/år eller aldrig).

Eftersom det även förekom öppna svarsalternativ i enkäten så har jag valt att titta närmare även på dessa. Detta har jag gjort genom att plocka ut dessa svar ur det övriga materialet för att sedan jämföra dem mot varandra. Det bör nämnas att dessa svar inte var särskilt vanligt förekommande och att det därför kan bli svårt att dra några statistiska slutsatser från dem. Trots det så finns det ett visst värde i att titta närmare på dem eftersom de lyfter fram åsikter som inte innefattas av svarsalternativen i enkäten.

Jag har valt att jämföra de två urvalen med varandra för att se om det finns några skillnader mellan dessa. Det kan vara intressant att se om det resultat som framkommer i grupp 1 (den där det gjordes personliga intervjuer med ett representativt urval), är jämförbart mot det i grupp 2 (det slumpmässiga urvalet där respondenterna själva har fyllt i enkäten). Mitt antagande är att, om det resultat som framkommer i grupp 1 även stämmer överens med grupp 2, så framstår det som mer sannolikt att resultatet stämmer överens med de åsikter som skulle ha framkommit om hela populationen besvarat enkäten.

Resultat

Jag kommer att börja denna del av uppsatsen med några frekvenstabeller som visar hur fördelningen av respondenterna ser ut. En del av frågorna kommer enbart att nämnas i text medan andra inte kommer att nämnas alls, detta val beror på att svaren som framkom vid analysen inte framstod som tillräckligt relevanta och eftersom jag har ett begränsat utrymme så har jag valt att enbart nämna de som jag anser som mest intressanta för uppsatsen. De frågor som jag valt att titta på är nr: 2, 4, 9 och 10, samt klassificeringsfrågorna 13-22.

Frågorna kommer att presenteras en i taget. Jag kommer att undersöka hur fördelningen av respondenter ser ut mellan de olika svarsalternativen och om skillnaden dem emellan är stor nog att ta fasta på. I vissa fall så har jag valt att titta närmare på de skillnader som fanns genom att göra ett chi-två test, detta visar då om det finns ett samband som är värt att fundera närmare över. Slutligen kommer jag att presentera de svar som jag fick på de öppna svarsalternativen, för att se om det finns några svar som dyker upp regelbundet.

I tabell 1 så visas fördelningen av de respondenter som jag gjorde personliga intervjuer med. Detta är samma fördelning mellan kön och ålder som finns att finna i Härnösands befolkningsstatistik. Jag kommer härnäst att referera till denna grupp som grupp 1:

Tabell 1: Kön- och åldersfördelningen i grupp 1

Kön	Ålder				Total
	16-24	25-44	45-64	65 eller äldre	
Män	7 %	13 %	17 %	10 %	47 %
Kvinnor	7 %	13 %	18 %	15 %	53 %
Total	14 %	26 %	35 %	25 %	100 %

Det urval där respondenterna själva fick fylla i enkäten ser lite annorlunda ut. I tabell 2 så kan vi se att det är en tydlig överrepresentation av kvinnor i åldergrupperna 16-24, 25-44 och även till viss del i gruppen 45-64. Denna grupp kommer att kallas grupp 2 och består av 224 respondenter.

Tabell 2: Kön- och åldersfördelningen i grupp 2

Kön	Ålder				Total
	16-24	25-44	45-64	65 eller äldre	
Män	2,7 %	11,2 %	17,4 %	7,1 %	38,4 %
Kvinnor	9,4 %	21,4 %	24,1 %	6,7 %	61,6 %
Total	12,1 %	32,6 %	41,5 %	13,8 %	100 %

Trots dessa olikheter mellan grupperna så kommer jag vid vissa tillfällen att göra jämförelser mellan dem.

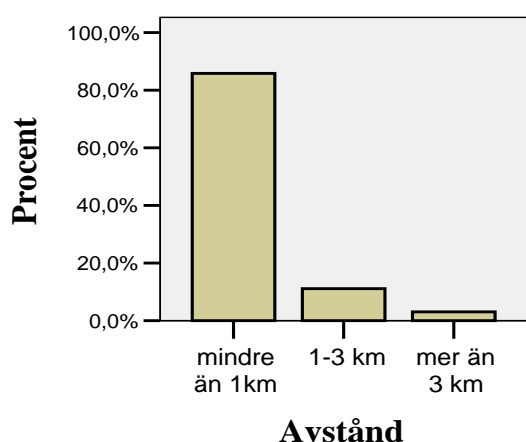
Avstånd från skogsområde

I fråga två så fick respondenterna ange i kilometer hur långt ifrån ett skogsområde de bodde. Eftersom det förekom extremvärden i båda grupperna så väljer jag att presentera alla tre centralmått som är relevanta för denna form av analys. Detta är något som rekommenderas i boken *Kvantitativa metoder – grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare* (Edling och Hedström, 2003:27). Fördelningen mellan de olika centralmått ser ut på följande sätt i Grupp 1: Medelvärde 0,81, Median 0,5 och Typvärde 0,0. Den relativt

stora skillnaden mellan de olika måtten påverkas till stor del av de extremvärden som jag observerade i undersökningen. Eftersom jag vill undvika att ta bort dessa så har jag istället valt att utgå från medianen eftersom denna enligt Djurfeldt et al. är: ”ett mer robust centralmått” (Djurfeldt et al. 2003:60). Därmed blir för centralmättet för grupp 1 0,5 kilometer, vilket också visade sig vara medianen för grupp 2. Jag anser därmed att medianen, i detta fall, kan ses som mer tillförlitligt än de övriga centralmåten.

När variabeln senare kodades om så kunde man se att de allra flesta i grupp 1 bor inom en kilometer från ett skogsområde. I diagram 1 så framkommer det att en väldigt liten del av Härnösands befolkning bor längre än tre kilometer från ett skogsområde.

Diagram 1: Avstånd till skogsområde – grupp 1

Detta kan till viss del bero på att det i Härnösand finns ett stort utbud av skogsområden inom staden, men också på att staden är så pass liten att skogen inte ligger långt från stadskärnan.

Besöksfrekvensen

Grupp 1 besöker skogen ofta (dvs. varje månad eller mer) och detta mönster återkommer även hos grupp 2 men här har den grupp som besöker skogsområden ofta ökat något, medan den grupp som sällan eller aldrig besöker skogen minskat, vilket kan ses i tabell 3 som visar besöksfrekvensen för de två grupperna.

Tabell 3: Besöksfrekvens i båda grupperna

	Grupp 1	Grupp 2
Varje vecka	42 %	47,3 %
Varje månad	30 %	29 %
Varje år	23 %	21,4 %
Mindre än 1g/år eller aldrig	5 %	2,2 %
Total	100 %	100 %

För att ytterligare undersöka hur besöksfrekvensen ser ut, så har jag valt att titta närmare på de svar som respondenterna i grupp 1 angett vid den första frågan i enkäten. I denna har de svarat på när de senaste besökte ett skogsområde på sin fritid. Tabell 4 visar när respondenterna i grupp 1 senast besökte ett skogsområde på sin fritid.

Tabell 4: Senaste skogsbesöket – grupp 1

Senaste besöket	
0-7 dagar	54 %
1-4 veckor	24 %
1-6 månader	14 %
7-12 månader	3 %
mer än ett år sedan	5 %
Total	100 %

Genom att titta på denna fördelning så kan vi se att den inte skiljer sig alltför mycket från den i fråga nummer 4, den visar snarare på en högre besöksfrekvens. Detta skulle kunna vara ett tecken på att det svar som angett i fråga 4 inte är ett resultat av en idealisering.

För att ta reda på vilka det är som besöker skogen ofta så analyserades de olika klassificeringsfrågorna och utifrån dessa analyser så drogs slutsatsen att det finns skillnader mellan de olika åldergrupperna. I tabell 5 så kan man se att det framförallt är de tre äldsta grupperna som ägnar sig åt frekventa skogsbesök. Dessutom kan man se att de som sällan besöker skogen (1g/år eller aldrig), bara finns i de två yngsta grupperna.

Tabell 5: Samband mellan ålder och besöksfrekvens i grupp 1

Besöksfrekvens	Ålder			
	16-24	25-44	45-64	65 eller äldre
Varje vecka	14,3 %	42,3 %	48,6 %	48 %
Varje månad	28,6 %	26,9 %	37,1 %	24 %
Varje år	42,9 %	19,2 %	14,3 %	28 %
Mindre än 1g/år eller aldrig	14,3 %	11,5 %		
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

En annan faktor som enligt tidigare forskning spelade roll för besöksfrekvensen är avståndet till skogsområdet. Det visade sig dock skilja mellan de olika grupperna, vilket kan ses i tabell 6. I grupp 1 så fanns inget tydligt samband mellan avståndet och hur ofta skogen besöktes, de som besökte skogen minst tillhörde den grupp som bodde närmast och besöksfrekvensen minskade inte med avståndet, även om den var störst bland dem som bodde inom en kilometer från skogen. I grupp 2, å andra sidan så fanns det ett samband mellan avstånd och besöksfrekvens, vilket stämmer överens med vad man skulle kunna anta, dvs. att antalet besök i skogen minskar i och med att avståndet till denna ökar:

Tabell 6: Samband mellan avstånd och besöksfrekvens i båda grupperna

Besöksfrekvens	Avstånd Grupp 1			Avstånd Grupp 2		
	mindre än 1km	1-3 km	mer än 3km	Mindre än 1km	1-3 km	mer än 3km
Varje vecka	44,7 %	27,3 %	33,3 %	50 %	37,5 %	28,6 %
Varje månad	29,4 %	36,4 %	33,3 %	28,9 %	29,2 %	28,6 %
Varje år	20 %	36,4 %	33,3 %	18,4 %	33,3 %	42,9 %
Mindre än 1g/år eller aldrig	5,9 %			2,6 %		
Total	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

De respondenter som svarat att de besöker skogen en gång om året eller mindre ombads att svara på en följdfråga om varför de inte besöker skogen oftare. Denna grupp visade sig bestå av nio respondenter, tre kvinnor och sex män. Bland dessa så fanns det tre stycken som angav att de aldrig besöker skogen och de förklarade detta med en brist på intresse. Det alternativet angavs också av ytterligare två respondenter i denna grupp. Det enda som respondenterna i denna grupp har gemensamt är att de alla saknar hund, åldrarna varierar från 18 till 74 och innefattar i stort sett alla boende- och sysselsättningsgrupper. Tre av respondenterna har angivit tidsbrist som skäl, två angav funktionshinder och två respondenter angav avstånd som en förklarande faktor. I denna grupp av respondenter så är det två stycken som angivit att de är födda på landsbygden, båda dessa angav att tid var en hindrande faktor.

Sammanfattningsvis så finns det inga större skillnader mellan de två olika grupperna när det gäller besöksfrekvensen, däremot så finns det skillnader när man tittar på hur besöksfrekvensen påverkas av avståndet till ett skogsområde. Det har även visat sig att det finns en skillnad mellan de olika åldergrupperna när det gäller deras besöksfrekvens. Respondenterna i den grupp som besöker skogen en gång om året eller mindre, visar sig inte ha några större likheter med varandra, vilket kan tolkas som att det inte finns något speciellt som de har gemensamt. Det kan också bero på att det som de har gemensamt inte framkommer i denna undersökning.

Aktiviteter

Under denna rubrik så har jag valt att enbart nämna de aktiviteter som visade på skillnader mellan de olika grupperna eller som visade sig vara signifikanta på annat sätt. Det första alternativet att promenera, visade sig ha en väldigt hög svarsfrekvens: 84 % av de i grupp 1 ägnade sig åt denna aktivitet. Grupp 2 visade ett något högre resultat: 87,5 % av respondenterna i denna grupp brukar promenera i skogen. När jag tittade på fördelningen mellan könen i grupp 1 så visade sig att det fanns en viss övervikt bland kvinnorna när det

gäller att promenera i skogen. 88,7 % av kvinnorna respektive 78,7 % av männen ägnar sig åt denna aktivitet. Om man även tittar på besöksfrekvensen som visas i tabell 7 så ser man att promenader är en oerhört vanlig aktivitet bland dem som besöker skogen ofta.

Tabell 7: Samband mellan besöksfrekvens och promenerande i grupp 1

Promenerar	Besöksfrekvens			
	Varje vecka	Varje månad	Varje år	Mindre än 1g/år eller aldrig
Ja	92,9 %	83,3 %	82,6 %	20 %
Nej	7,1 %	16,7 %	17,4 %	80 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Sambandet mellan besöksfrekvensen och att promenera visade sig i ett chi-två test vara signifikant $p < 0,000$, vilket innebär att det finns ett samband mellan dessa två variabler. Det framkommer däremot inte något starkt samband mellan ålder och denna aktivitet.

Aktiviteten ”springa/jogga” visade sig vara betydligt vanligare bland männen än bland kvinnorna (42,6 % respektive 9,4 %). Denna skillnad återkommer även i grupp 2, även om den här visar sig vara något mindre (39,6 respektive 16,7). I grupp 1 så gjordes även ett chi-två test, vilket även det visade sig vara signifikant $p < 0,000$, detta innebär att det finns ett samband mellan kön och aktiviteten ”springa/jogga”. Det fanns även en skillnad mellan åldergrupper där det visade sig att aktiviteten var betydligt vanligare i de två yngsta grupperna. Detta verkar rimligt eftersom man kan anta att den fysiska förmågan är något begränsad hos de äldre grupperna.

När det gäller alternativet att ”plocka bär/svamp” så framkom inte några större skillnader mellan de olika grupperna. Det fanns dock en liten skillnad mellan könen i grupp 1, 64,2 % av kvinnorna brukar ägna sig åt att plocka svamp eller bär, medan 61,7 % av männen gör detsamma. Detta är med andra ord en relativt vanlig aktivitet bland de tillfrågade, av den totala andelen respondenter så är det 63 % som ägnar sig åt denna aktivitet. I grupp 2 så är skillnaden mellan könen något större (kvinnor 63,8 % och män 54,7 %), men i denna grupp så är den totala andelen bär- och svampplockare något mindre 60,3 %.

Fiske var en aktivitet som hade ganska låg popularitet, i grupp 1 så var det endast 13 % av de tillfrågade som ägnade sig åt denna aktivitet. Däremot så var det nästan en fjärdedel av männen som fiskade ibland (23,4 %), medan en väldigt liten andel kvinnor svarade att de ägnade sig åt fiske (3,8 %). I grupp 2 så var det en större andel som fiskade (16,5 %) och andelen fiskande kvinnor var högre (10,1 %), medan gruppen av män endast hade ökat marginellt (26,7 %).

I grupp 1 så svarar 41 % av respondenterna att de brukar äta matsäck i skogen, denna siffra stämmer väldigt väl överens med den som grupp 2 visar (41,1 %). I tabell 8 och 9 kan vi se att denna aktivitet är vanligast bland dem som är gifta eller sammanboende.

Tabell 8: Samband mellan civilstånd och att äta matsäck/picknick i grupp 1

Äter matsäck/picknick	Civilstånd			
	Gift	Ogift	Sambo	Annat
Ja	45,6 %	31,3 %	53,3 %	16,7 %
Nej	54,4 %	68,8 %	46,7 %	83,3 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 9: Samband mellan civilstånd och att äta matsäck/picknick i grupp 2

Äter matsäck/picknick	Civilstånd			
	Gift	Ogift	Sambo	Annat
Ja	47,7 %	32,6 %	43,8 %	18,2 %
Nej	52,3 %	67,4 %	56,3 %	81,8 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Det finns även en skillnad mellan åldergrupperna vilket visar sig i tabell 10 och 11. I dessa tabeller kan vi se att det framför allt är respondenterna i åldrarna 25-44 och 45-64, som oftast äter matsäck under sina skogsbesök:

Tabell 10: Samband mellan ålder och att äta matsäck/picknick i grupp 1

Äter matsäck/picknick	Ålder			
	16-24	25-44	45-64	65 eller äldre
Ja	28,6 %	53,8 %	51,4 %	20 %
Nej	71,4 %	46,2 %	48,6 %	80 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 11: Samband mellan ålder och att äta matsäck/picknick i grupp 2

Äter matsäck/picknick	Ålder			
	16-24	25-44	45-64	65 eller äldre
Ja	22,2 %	57,5 %	41,9 %	16,1 %
Nej	77,8 %	42,5 %	58,1 %	83,9 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Genom att titta på dem som hade hemmavarande barn så såg det först ut som om det skulle finnas ett samband mellan denna variabel och ”äta matsäck/picknick”, det verkade procentuellt sett mer förekommande hos dessa grupper. Trots detta så visade inte chi-två testet på ett starkt samband (grupp 1: $p < 0,034$, grupp 2: $p < 0,006$), mellan dessa variabler.

Slutligen så visar tabellerna 12 och 13 att respondenternas utbildning påverkade deras beslut att besöka kulturhistoriska platser. I tabell 12 så syns det ett tydligt samband mellan högre utbildning och detta val av aktivitet.

Tabell 12: Samband mellan utbildning och besök av kulturhistoriska platser i grupp 1

Besöker kulturhistoriska platser	Utbildning			
	Grundskola	Gymnasium	Universitet/ högskola	Annat
Ja	6,3 %	7,9 %	28,9 %	
Nej	93,8 %	92,1 %	71,1 %	100 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

Detta mönster återkom även hos grupp 2, men här så visar även gruppen som svarat att de har annan utbildning, en hög svarsfrekvens. I tabell 13 så framstår inte skillnaderna som lika stora som i tabell 12 eftersom det skett en ökning i de övriga utbildningsgrupperna:

Tabell 13: Samband mellan utbildning och besök av kulturhistoriska platser i grupp 2

Besöker kulturhistoriska platser	Utbildning			
	Grundskola	Gymnasium	Universitet/ högskola	Annat
Ja	12,5 %	13,3 %	27,5 %	28,6 %
Nej	87,5 %	86,7 %	72,5 %	71,4 %
Total	100 %	100 %	100 %	100 %

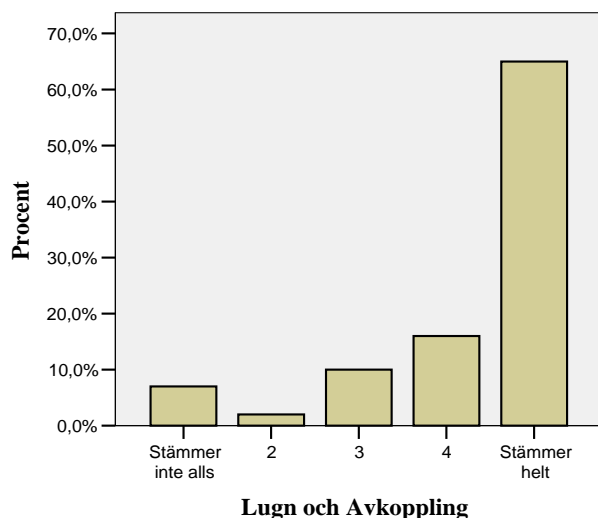
Det är trots allt drygt en femtedel av respondenterna som brukar besöka kulturhistoriska platser när de besöker skogen, vilket är anmärkningsvärt. En förklaring till detta kan vara närheten till Murberget som erbjuder både skog och kulturhistoria.

Målet med skogsbesöket

Under denna rubrik kommer jag i huvudsak att presentera hur svaren har fördelat sig på den attitydskala som respondenterna har fått fylla i. Det har inte visat sig finnas några större skillnader mellan de olika grupperna i hur de svarat på dessa frågor och därför kommer jag att fokusera på de variabler som är intressanta för mina frågeställningar.

Det första målet som respondenterna skulle ta ställning till var: ”uppleva lugn och avkoppling”. Detta visade sig vara något som många uppfattade som ett av deras mål med skogsbesöket, nästan 70 % av de tillfrågade i grupp 1 ansåg att detta var något som stämde helt med deras mål, vilket visar sig i diagram 2.

Diagram 2: Respondenternas skattning av lugn och avkoppling som ett mål med deras skogsbesök – grupp 1

Fördelningen ser ungefär likadan ut i grupp 2, vilket innebär att många beger sig ut i skogen för att finna lugn och avkoppling. I tabell 14 så framkommer det dock att i grupp 1 så var denna åsikt var vanligare bland kvinnorna än bland männen.

Tabell 14: Sambandet mellan kön och skattning av lugn och avkoppling som ett mål med skogsbesöket – grupp 1

Lugn och Avkoppling	Kön	
	Man	Kvinna
Stämmer inte alls	10,6 %	3,8 %
2	4,3 %	
3	10,6 %	9,4 %
4	19,1 %	13,2 %
Stämmer helt	55,3 %	73,6 %
Total	100 %	100 %

Samma mönster, med vissa mindre variationer, återfinns hos grupp 2. Samtidigt så är det anmärkningsvärt att 14,9 % av männen i grupp 1 anser att detta inte är ett mål med deras skogsbesök, medan endast 3,8 % av kvinnorna väljer denna del av attitydskalan.

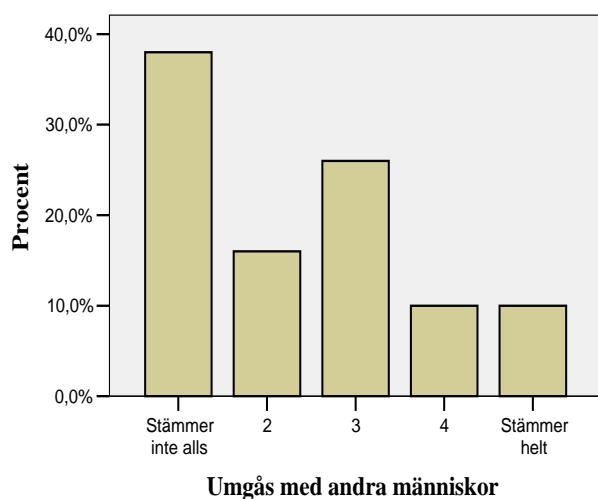
Mer än hälften av respondenterna anser att motion är ett mål med skogsbesöket (stämmer helt), om man även tar in de som kryssat i värdet 4 så uppgår denna andel till 76 procent. Detta är ett resultat som återfinns även i grupp 2 (74,1 %). I båda grupperna så är detta resultat i stort sett, oberoende av kön.

Samma mönster som i de ovan nämnda variablerna återfinns hos variabeln ”uppleva naturen”. Alla de tre första variablerna är med andra ord något som respondenterna uppfattar

som viktigt med sitt skogsbesök. Det finns inga större skillnader mellan olika grupper i dessa frågor, utan det framstår vara något som människor från alla grupper håller med om.

När det gäller att ”umgås med andra människor” så är svaren inte lika enhälliga, vilket kan utläsas i diagram 3.

Diagram 3: Respondenternas skattning av umgänge med andra som ett mål med skogsbesöket – grupp 1

Detta resultat stämmer även överens med det som framkom i grupp 2s analys. Det framstår därmed som att umgänge av de flesta inte ses som ett mål med skogsbesöket, även om drygt 20 % anger att det är ett mål med skogsbesöket. Vid en närmare kontroll av denna variabel så verkar det som om kvinnorna uppskattar sällskap mer än männen, respondenternas ålder verkar också spela en viss roll. De två yngre grupperna har i större utsträckning valt att ange detta som ett mål med skogsbesöket, samtidigt så har drygt en fjärdedel av dessa grupper angett att det inte stämmer alls med deras mål.

Sammanfattningsvis så kan man säga att Härnösandsborna besöker skogen för att uppleva lugn och avkoppling. De vill uppleva naturen och samtidigt få lite motion, för att göra detta så behöver de inte ha något sällskap, för många så är sällskap sällan ett mål med skogsbesöket.

Öppna svarsalternativ

I detta avsnitt så vill jag passa på att titta närmare på några de av de svar som respondenterna själva har angett där det funnits möjlighet till det. De frågor som jag kommer att titta på är fråga 9 som jag gått igenom tidigare och fråga 10, som precis diskuterats, samt fråga 11 och 12 som handlar om det som respondenterna anser som viktigt med skogsbesöket.

I fråga 9 så hade respondenterna möjlighet att ange andra saker som de brukade göra i skogen och som inte fanns med i listan. De två som var mest förekommande bland dessa svar

var: orientering och ridning. Utöver dessa två aktiviteter så nämndes även en del saker som hade med upplevelsen av skogen att göra: ”lyssna på tystnaden”, ”meditera”, ”filosofera” och ”lyssna till fåglar och djur”, var några av dessa.

När det handlade om respondenternas mål med skogsbesöket så var: ”rasta hunden” ett av de vanligaste svaren, att utföra någon form av skogsarbete nämndes också av några (t.ex. vedhuggning och röjning), även här så nämndes orientering. Detta var framför allt en aktivitet som nämndes av den äldsta åldergruppen.

Jag har valt att redovisa svaren från fråga 11 och 12 tillsammans, eftersom dessa frågor handlar om liknande områden. Det svar som angavs flest gånger var det som handlade om stigar, dels att det finns stigar, men också att dessa är framkomliga. På andra plats kom tystnaden, många av respondenterna ansåg att det var viktigt med lugn och ro i skogen, de uppfattade frånvaron av störande ljud (trafik och buller) som en av skogens viktigaste kvaliteter. Andra saker som nämndes var: ”örörd natur”, ”frisk luft” och en av respondenterna ansåg att det absolut viktigaste med skogsbesöket var att ”bara vara”.

Sammanfattningsvis så tycker jag att det är positivt att en del av respondenterna ändå har valt att ange saker som inte finns med bland alternativen. Detta ger mig en bättre insyn i vad respondenterna uppfattar som viktigt, vilket underlättar för mig när jag ska fundera över vad resultatet och den teoretiska bakgrunden leder fram till.

Analys

Då har det äntligen blivit dags att presentera vad som framkommit under arbetet med uppsatsen. Jag har valt att presentera analysen under några olika rubriker för att ge en bättre överblick. Dessa rubriker hänvisar till olika områden som har tagits upp i uppsatsen, såväl i början som i slutet och självklart i resultatet av mina insamlade data.

Besöksfrekvensen

I Lindhagen och Hörnstens undersökning så har det visat sig att svensken i genomsnitt besöker skogen en gång i veckan under sommaren och varannan vecka under vintern (Lindhagen och Hörnsten, 2000:146ff). I den undersökning som har gjorts av Andersson och Rydberg så har de tittat på SCB:s siffror och dessa visar att 30 % av den svenska befolkningen besöker skogen minst 20 gånger om året (Andersson och Rydberg, 2005:57). Dessa siffror stärks också av Friluftsgruppen (1999:103) och ger i en jämförelse med Lindhagen och Hörnsten en minskning av skogsbesöken. Enligt Sandell så vistas 80 % av den svenska befolkningen i skogen någon gång per år, och 13,2 % mer än en gång i veckan (Sandell,

2000a:95). I en jämförelse av dessa studier så framkommer det med andra ord vissa skillnader, men det är ändå svårt att avgöra hur stora dessa skillnader egentligen är.

Enligt både Backman och Friluftgruppen så är intresset för skogen större i de norra delarna av Sverige (Backman, 2004:48, Friluftgruppen, 1999:105), vilket enligt Uddenberg beror på att befolkningen i Norrland inte är storstadsbor (Uddenberg, 1995:173). Om detta då stämmer så skulle man väl kunna anta att befolkningen i Härnösand skulle visa sig ha en högre besöksfrekvens än den genomsnittlige svensken. I den undersökning som jag utförde så var det en väldigt stor andel som besökte skogen ofta. I tabell 3 så framkom det att 42 % av respondenterna i grupp 1 besökte skogen varje vecka, vid en sammanslagning med de respondenter som besökte skogen varje månad så uppkom andelen till 72 %. I grupp 2 så var andelen som besökte skogen varje vecka ännu högre, nästan hälften av alla svarade att de brukar besöka skogen minst en gång i veckan (47,3 %) och i en sammanslagning med dem som besökte skogen varje månad så hamnade andelen på 76,3 %.

Detta skulle då stärka både Backmans och Friluftgruppens påståenden att intresset för skogen är större i de norra delarna av landet. Men det kan också bero på att de norra delarna helt enkelt har närmare till skogen och att den därför besöks mer frekvent.

Avståndet till skogen

Det har visat sig i undersökningar att avståndet till ett skogsområde spelar roll för hur ofta som det besöks. De avstånd som har nämnts som avgörande för besöksfrekvensen är 500 meter (FRIFO och FL, 206:33), men även 250 meter benämns som avgörande, åtminstone när det gäller besök under vardagarna (Hörnsten, 2000:9).

Svenskens genomsnittliga avstånd till skogen har beräknats vara ungefär 0,7 kilometer (Fredman, 2000:2), vilket är något längre än det avstånd som framkom i min undersökning. Medianen för respondenternas svar visade sig vara 0,5 kilometer, vilket i så fall skulle vara 200 meter mindre än den genomsnittlige svensken, samt inom det kritiska avstånd som vanligtvis anges. Detta skulle därmed kunna förklara varför mina respondenter visade sig ha en högre besöksfrekvens än den genomsnittlige svensken.

Däremot så visade tabell 6 inget tydligt samband mellan respondenterna i grupp 1 och deras avstånd till skogen och deras nyttjande av denna. Detta samband återfanns dock i grupp 2 där det visade sig att besöksfrekvensen minskade vid ökat avstånd. Eftersom detta samband inte förekommer i båda grupperna så är det svårt att avgöra om det är signifikant, men grupp 2s resultat styrker det som annan forskning visat.

Aktiviteter

Promenader har visat sig vara den aktivitet som den allra största delen av befolkningen ägnar sig åt i skogen (Friluftgruppen, 1999:103). Den grupp som promenerar allra mest har i ett flertal studier visat sig vara kvinnorna (Sandell, 2000a:95, Friluftgruppen, 1999:103). Detta är något som också framkom i den undersökning som jag gjorde där 84 % (grupp 1) respektive 87,5 % (grupp 2) av respondenterna svarade att de brukade promenera i skogen. Även i denna undersökning så var det kvinnorna som ägnade sig åt promenader i störst utsträckning 88,7 % i jämförelse med 78,8 % av männen (grupp 1).

Att springa eller jogga i skogen var däremot något som framförallt männen i min undersökning ägnade sig åt. Denna skillnad mellan könen är också något som nämns i Lindhagens undersökning (Lindhagen, 1996:19).

När det gäller bär och svamplockning så har det visat sig att denna aktivitet har minskat under de senaste åren (Lindhagen och Hörnsten, 2000:149). Trots detta så ägnar sig över hälften av de tillfrågade respondenterna i grupp 1 åt denna aktivitet (63 %). Det kan hända att denna aktivitet är vanligare i norra Sverige där närheten till skogen gör det lättare för befolkningen att komma ut i skogen regelbundet.

Upplevelse och tillgänglighet

För att människor ska uppfatta skogen som tillgänglig så krävs det att denna är framkomlig (Rydberg, 2001:7f). Denna faktor är även något som nämnts av respondenterna i min undersökning. Dessa nämnde att stigarna skulle vara välskötta, dvs. att de skulle vara röjda från sly och att de skulle skötas även under vintern.

I flera undersökningar så nämns också frånvaron av oönskade ljud som viktig (FRIFO och FL, 2006:33, Fredman enligt Hörnsten och Boman, 2001:8). Det verkar därmed viktigt för människor att få möjligheten att uppleva tystnaden som kontrast till stadens brus. Detta nämndes också av ett antal respondenter, bland annat genom yttranden som: ”lyssna på tystnaden” och ”meditera”. Att uppleva lugn och avkoppling var något som 70 % av mina respondenter ansåg stämde väl överens med det mål som de ansåg att skogsbesöket hade. Denna uppfattning var dock något som i tabell 14 visade sig vara vanligare bland kvinnorna än bland männen, vilket stämmer överens Uddenbergs undersökning (Uddenberg, 1995:171).

Att uppleva naturen ansågs också av majoriteten vara ett mål med skogsbesöket. Detta yttrar sig också i de öppna svar som getts i enkäten: ”bara vara”, ”orörd natur” och ”lyssna till fåglar och djur”. Dessutom så var det bara ett fåtal av respondenterna som angav att deras mål

med skogsbesöket var att umgås med andra människor, majoriteten av de tillfrågade tog i motsats starkt avstånd från detta påstående. Som nämndes under rubriken ”Den svenska mentaliteten” så kan detta ses som ett typiskt svenskt drag, där vi uppskattar ensamheten och finner denna rofylld (Daun, 1998:79). I skogen finner vi inte bara denna ensamhet, utan även den tystnad som nämndes i det tidigare stycket.

Slutsatser

En hel del av de resultat som jag fick fram i min undersökning överensstämmer med dem som framkommit i tidigare studier. Detta kan därmed tolkas som att de resultat som framkommit stämmer någorlunda överens med verkligheten. Det visade sig dock att respondenterna i min undersökning nyttjade skogen i större utsträckning än den genomsnittlige svensken. Om detta beror på en överskattning från respondenternas sida eller en faktisk skillnad är svårt att avgöra. Personligen så tror jag att de siffrorna som angetts stämmer överens med verkligheten och detta baserar jag på de intryck som jag fick när de personliga intervjuerna genomfördes.

Trots detta så skulle det behövas vidare undersökningar för att få en bättre bild av Härnösandsbornas uppfattning och relation till skogen. Förslagsvis så skulle fokusgrupper kunna hjälpa till att besvara de djupare frågorna och ge en mer uttömmande bild av hur förhållandet till skogen ser ut. Dessa skulle kanske också kunna förklara närmare varför individerna verkar föredra ensamhet och tystnad framför sällskap och ljud, när de besöker ett skogsområde. Förhoppningsvis skulle dessa svar kunna kopplas ihop med den bakgrund som har getts i denna uppsats.

Ett av mina mål med uppsatsen var att försöka ge en bild av svenskens relation till sin natur och förklara hur denna relation har uppkommit. Jag ville sedan sammankoppla denna bakgrund med den undersökning som jag gjort i Härnösand och den forskning som tidigare gjorts inom området. Även om det kanske inte alltid varit tydligt, så är min förhoppning att kopplingen ändå har framkommit och att jag lyckats skapa en bild av vad som ligger till grund för vår relation till skogen, samt att denna bakgrundskunskap har varit till nytta när resultaten har presenterats.

Diskussion

Det finns, som sagt, mycket att säga om den svenska relationen till naturen och då speciellt skogen. Många har åsikter om hur denna relation uppkommit och jag har försökt visa så många sidor av detta som möjligt i uppsatsen. Jag valde att lägga upp det på detta sätt eftersom jag ville skapa en bild av hur relationen mellan människan och naturen har byggts

upp under de senaste århundradena. Min förhoppning var att denna samlande kunskap sedan kunde leda läsarna vidare till en större förståelse för de data som presenterades.

Det visade sig att svenskarna är ett folk som uppskattar sin natur och som gärna tillbringar tid i denna. I norra delen av Sverige så består denna natur framförallt av skog och det är denna som har legat i fokus i undersökningen. Även undersökningen visade att skogen är viktig för människan, både som en arena för friluftaktiviteter, men också som en plats där människan kan finna ro från stadens brus. I en värld där allt verkar röra sig i en högre hastighet så framstår det som om människan uppskattar naturen och den beständighet som denna står för.

Min undersökning visade att Härnösandsborna vistas i skogen i något större utsträckning än genomsnittssvensken och, precis som hos resten av befolkningen, så var den vanligaste aktiviteten att promenera. I den teoretiska bakgrunden så hävdades det att svensken uppskattar ensamheten och tystnaden i naturen och det visade sig senare vara något som gällde även för Härnösandsbon. Målet för många i undersökningen var att uppleva lugn och avkoppling, det var dock sällsynt att detta skulle upplevas i sällskap med någon. Jag tycker dock att det är värt att ifrågasätta den tystnad som människor säger sig uppleva i skogen. I själva verket så är skogen full av egna ljud, dessa upplevs däremot sällan som besvärande i jämförelse med de stadsljud som vi ständigt omges av. Slutligen så vill jag hävda att svenskens framförallt positiva inställning till skogen leder till att dess rekreativvärde bibehålls, men framförallt så ställer den krav på att skogen inte genomgår alltför stora förändringar. Utifrån det som framkommit i den teoretiska bakgrunden så drar jag slutsatsen att denna relation kommer att fortsätta vara stark. Även om det har visat sig att dagens unga inte nyttjar skogen i lika stor utsträckning som de äldre generationerna så tror jag att detta framförallt är en åldersfråga och att den låga besöksfrekvensen kommer att öka när dessa ungdomar blir lite äldre.

Om svenskens relation till naturen är en stor del av det kulturella arvet så borde denna fortsatt vara en del i vår socialisationsprocess. Är det däremot så att de förändringar som landet genomgår förändrar vår kultur i grunden, så kan denna relation mycket väl komma att försvagas. Samtidigt så framstår den som så djupt rotad i vår nationella identitet att det skulle vara svårt att föreställa sig svensken utan denna. Under industrialiseringen så intog naturen rollen som det andra i kontrast till staden, och genom detta så blev den av många ett objekt för idealisering. Om urbaniseringen fortsätter i Sverige så kan vi kanske förvänta oss en liknande utveckling där den naturromantiska synen kommer att bli ännu starkare allteftersom vi ökar avståndet mellan oss och naturen.

Egna reflektioner

Det har varit en lång och lärorik resa och som vanligt vid ett större skriftligt arbete så har den stora utmaningen bestått i att hålla sig inom de förutbestämda gränserna. Jag har under arbetets gång dykt på stora mängder intressant material som spänner över en mängd olika kunskapsområden. Det är tydligt att det finns många som vill berätta om eller försöka förklara människans relation till naturen. Under uppsatsens gång så har jag fått lära mig mer om svensk historia än jag någonsin vetat tidigare. Detta var en kunskap som jag upplevde som nödvändig för att kunna förklara och förstå den utveckling som skett i Sverige. Det kanske inte framkommer i uppsatsen i den utsträckning som jag hade velat, men det kändes ändå relevant att sätta sig in i detta område.

Min egen relation till skogen har nog inte undgått någon som läst denna uppsats och jag har i mångt och mycket försökt hitta källor som motsäger mina egna åsikter i frågan. Detta försök har tyvärr inte varit så framgångsrikt som jag hade hoppats, vilket kan leda till att mitt arbete framstår som en hyllning till naturen och skogen. Jag har ändå valt att bortse från det material som framställer denna relation som något utöver det vanliga, som något som ingen av oss kan bortse från. Många i min omgivning vistas sällan i skogen och detta beror helt enkelt på ett bristande intresse för området, så även om jag uppfattar denna relation till naturen som viktig så vet jag att det finns andra som lever i avsaknad av den.

Huvudsaken är att det finns människor som nyttjar den natur vi har, för om det inte finns ett intresse så kommer mycket av det vi tar för givet att försvinna. Utan ett intresse så finns det ingen anledning att behålla allemansrätten, det finns ingen anledning för skogsägare att inte avverka stora arealer i de områden som nyttjas till friluftsliv om skogens rekreativvärde försvinner. Det enda intresset som i så fall kvarstår är det ekonomiska och detta blir då fall det enda som manar markägarna att hålla skogen i ett bra skick. Även de som inte går i skog och mark kommer att uppfatta denna förändring, de kommer inte längre att kunna se ut genom fönstret i bilen, bussen eller tåget utan att se en förändring i landskapet. Denna vy är för många viktigare än att faktiskt vistas i skogen, den är något som gör resorna genom vårt land till en oerhört vacker upplevelse.

Referenslista

- Abrahamsson, K. V., Hällgren, J-E., Sundström, T och Sörlin, S. (1992), eds, *Humanekologi – Naturens resurser och människans försörjning*. Carlssons Bokförlag, Stockholm.
- Andersson, R. och Rydberg, D. (2005) *Naturen och Hälsan*. Skogsstyrelsens Förlag, Ödeshög.
- Backman, E. (2004) *Är det inne att vara ute? – en studie av friluftaktiviteter bland ungdomar*. Rapport nr 3 i serien *Skola-Idrott-Hälsa*. Idrottshögskolan i Stockholm.
- Berggren, L (2000) ”Jamen pappa du är ju löpare!”. I Berggren, L., red, *Fritidskulturer*. Studentlitteratur, Lund.
- Christensson, J. (2002) *Landskapet i våra hjärtan – En essä om svenskars naturumgänge och identitetssökande*. Historiska Media, Lettland.
- Daun, Å. (1998) *Svensk mentalitet tredje upplagan*. Rabén Prisma, Smedjebacken.
- Djurfeldt, G., Larsson, R. och Stjärnhagen, O. (2003) *Statistisk verktygslåda – samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Studentlitteratur, Lund.
- Edling, C. och Hedström, P. (2003) *Kvantitativa metoder – Grundläggande analysmetoder för samhälls- och beteendevetare*. Studentlitteratur, Lund.
- Eriksson, U. (2003) *En intervju och enkätstudie av besökare i tre tätortsnära skogsområden i Stockholmstrakten*. Examensarbeten Nr 21, Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Eskilsson, L. (2000a) ”Lediga stunder”. I Berggren, L., red, (2000) *Fritidskulturer*. Studentlitteratur, Lund.
- Eskilsson, L. (2000b) ”Fritid och demokratisering”. I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftsliv« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Facos, M. (2000) ”Läseböckernas bild av den nordiska skogen”. I Kaldal, I., Johansson, E., Frizbøger, B. och Snellman, H., red, *Skogsliv – Kulturella processer i nordiska skogsbygder*. Historiska Media, Falun.
- Fredman, P. (2000) ”Svensken sätter värde på skogsnaturen”. Fakta Skog Nr 10 2000.
- FRIFO. och FL. (2006) ’Bynäert friluftsliv i Norge’ I *Bynäert Friluftsliv i Norden*.
www.friluftsradet.dk/files/pdf/Sider_fra_TN2006552-Bynaert_friluftsliv_s21-88.pdf -
(2006-12-01).
- Friluftgruppen (1999) *Statens stöd till friluftsliv och främjande organisationer*. Kulturdepartementet.
- Giddens, A. (2003) *Sociologi tredje upplagan*. Studentlitteratur, Lund.

- Hägerhäll, C. (2005) "Naturen i landskapsupplevelsen och landskapsupplevelsens natur". I Johansson, M. och Küller, M., red, *Svensk miljöpsykologi*. Studentlitteratur, Lund.
- Höglund, O. (utgivare). (2003) *Sveriges rikes lag*. Norstedts Juridik, Stockholm.
- Hörnsten, L. (2000) *Outdoor Recreation in Swedish Forests – Implication for Society and Forestry*. Doctoral thesis, Swedish University of Agricultural Sciences, Uppsala.
- Hörnsten, L. och Boman, M. (2001) "Skog för rekreation". I Boman, M., Bostedt, G. och Hörnsten, L. *Skogens alternativa nyttjandeformer – Bilaga till Statsskogsutredningen*.
- Jungen, B. (1988) "Natur och människor". I Himmelstrand, U och Svensson, G., red, *Sverige – vardag och struktur. Sociologer beskriver det svenska samhället*. Norstedts, Södertälje.
- Kaldal, I. (2000) "Introduksjon – kulturelle prosesser i nordiske skogsbygder" I Kaldal, I., Johansson, E., Frizbøger, B. och Snellman, H., red, *Skogsliv – Kulturella prosesser i nordiska skogsbygder*. Historiska Media, Falun.
- Kraxner, F. och Remetsteiner, E. (2003) *Europeans and Their Forests – What do Europeans Think About Forests and Sustainable Forest Management? A Review of Representative Public Opinion Surveys in Europe*. Ministerial Conference on the protection of forests in Europe, Liaison Unit Vienna.
- Lindhagen, A. (1996) *Forest Recreation in Sweden – Four Case Studies Using Quantitative and Qualitative Methods*. Rapport 64, Institutionen för skoglig landskapsvård, Sveriges Lantbruksuniversitet.
- Lindhagen, A. Ahlström, I. (2005) *Besökarstudier i naturområden – en handbok*. Rapport 3, Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Lindhagen, A. och Hörnsten, L. (2000) "Forest recreation in 1977 and 1997 in Sweden: changes in public preferences and behaviour". *Forestry*, Vol 73, No. 2, 2000. pp. 143-153.
- Löfgren, O. (1988) "Vardagskultur och livsform". I Himmelstrand, U och Svensson, G., red, *Sverige – vardag och struktur. Sociologer beskriver det svenska samhället*. Norstedts, Södertälje.
- May, T. (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur, Lund.
- Nordanstig, G. (2004) *Skogens sociala värden – Hur kan skogens sociala värden tas tillvara bättre för att främja hållbar utveckling? Vad kan skogsvårdsorganisationer bidra med?* Meddelande 3, Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Pouta, E. Sievänen, T. och Neuvonen, M. (2006) *Recreational Wild Berry Picking in Finland – Reflection of a Rural Lifestyle*. *Society and Natural Resources*, 19:285-304.

- Rantatalo, P. (2000) "Skogsmulleskolan". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Rydberg, D. (2001) *Skogens social värden*. Rapport 8J, Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Sandell, K. (2000a) "Landskapets tillgänglighet". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Sandell, K. (2000b) "Naturkontakt och utveckling". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Sandell, K. (2000c) "Fritidskultur i natur". I Berggren, L., red, (2000) *Fritidskulturer*. Studentlitteratur, Lund.
- Sandell, K. och Sörlin, S. (2000) "Naturen som ungdomsfostrare". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Sundberg, M. och Öhman, J. (2000) "Hälsa och livskvalitet". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Tordsson, B. (2000) "Rötter i »barbari« och »romantik«". I Sandell, K. och Sörlin, S., red, *Friluftshistoria – Från »hårdande friluftslif« till ekoturism och miljöpedagogik*. Carlssons Bokförlag, Malmö.
- Uddenberg, N. (1995) *Det stora sammanhanget – Moderna svenskars syn på människans plats i naturen*. Nya Doxa, Falun.
- Wiklund, T. (1995) *Det tillgjorda landskapet*. Bokförlaget Korpen. Göteborg.

Bilaga 1

”Besöksstudie – tätortsnära skogar i Härnösand”

Projektets syfte är att kartlägga hur allmänheten, skolor och organisationer nyttjar den tätortsnära skogen i Härnösands kommun. Kunskapen som kommer fram genom projektet ska användas som underlag för kommunens beslut kring skötseln av tätortsnära skogar och för Skogsstyrelsens myndighetsverksamhet, exempelvis rådgivning till skogsägare i tätortsnära delar av kommunen. Projektet ska även ta fram förslag till åtgärder som kan gynna en mångsidig användning av skogen. Projektet riktar sig i första hand till allmänheten i kommunen men även till skolor i kommunen och organisationer som bedriver en större del av sin verksamhet ute i naturen, t.ex. orienteringsklubbar, friluftsföreningar och brukshundsklubbar. Det är viktigt att i ett första skede identifiera tänkbara föreningar och grupper som berörs av projektet så att samtliga är delaktiga från start.

Åtgärdsförslagen som tas fram i projektet kan handla både om skogsskötselåtgärder och åtgärder för ökad tillgänglighet och attraktivitet, exempelvis skyltning av stigar och iordningställande av rastplatser. Ett eventuellt genomförande av dessa åtgärder ligger utanför projektet. Förslagen till åtgärder skall vara ett komplement till befintliga skötselplaner för den tätortsnära skogen som ägs av kommunen.

Projektet utförs av Skogsstyrelsen i Härnösand i samverkan med Härnösands kommun. Till stor del bygger projektet på att genom samarbete med allmänhet, skolor och berörda föreningar samla in underlag i form av statistik som besöksfrekvens och aktivitet på de olika områdena. För att fånga upp allmänheten kan en undersökning med enkäter, intervjuer eller observationer på plats utformas. För att nå skolorna planeras träffar med representanter ute i fält där man diskuterar skolornas behov, vad som eftersträvas i valet på skogen utflyktsmål och ”undervisningsrum”. Vi ser det viktigt att belysa vad skolorna saknar och vad som gör att de kommer tillbaka till olika objekt. Dessutom planeras träffar med föreningar som t.ex. Friluftsförbundet, Härnösands orienteringsklubb, ridskolan, brukshundklubben, för att undersöka hur man upplever skogarnas attraktivitet och tillgänglighet, vad som är bra och vad som kan ändras till det bättre. Dialogen ska ge kunskaper om hur de tätortsnära skogarna används och ska förhoppningsvis ge konkreta förslag på åtgärder. Utformningen av enkät- och intervjuundersökning kan ske i samarbete med lärare och studenter från mittuniversitetet.

En viktig del i projektet är som ovan nämnts att ta reda på hur tillgängligheten och attraktiviteten upplevs i de tätortsnära skogarna. Lika viktigt är att

undersöka hur man uppfattar skötseln av de tätortsnära skogarna, som det är utformat idag och vilka önskemål man har på den framtida skötseln.

Tidsplan: 2006-05-01 till 2007-12-31

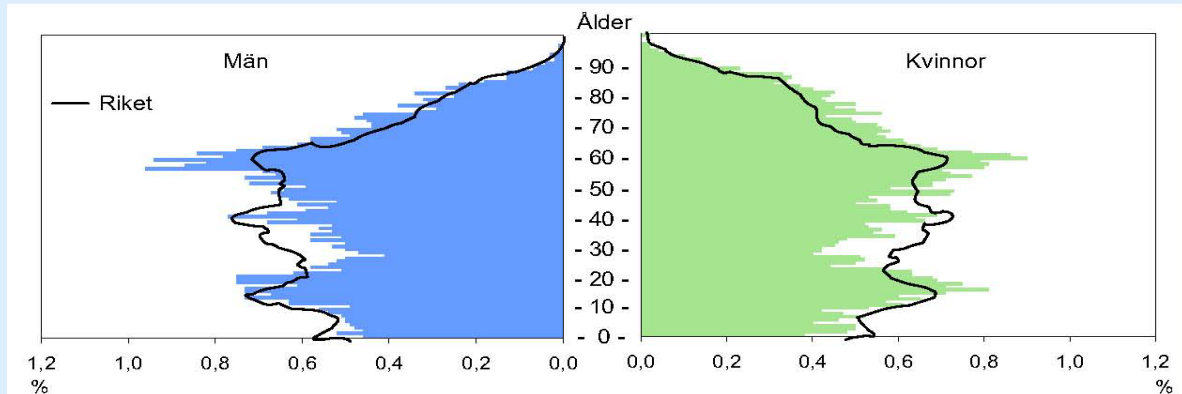
Källa: Skogsstyrelsen

2006 HÄRNÖSAND Kommunfakta

Bilaga 2

Landareal: 1 065 kvkm Invånare per kvkm: 24

Folkmängd 31 december 2005

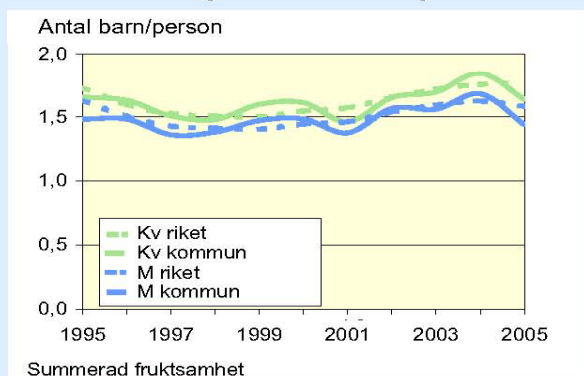
Folkmängd 31 december 2005

Ålder	Procentuell fördelning Kommunen			Riket		
	M	Kv	Tot	M	Kv	Tot
0-6	7	6	7	8	7	8
7-15	11	11	11	12	11	11
16-19	6	6	6	5	5	5
20-24	6	5	6	6	6	6
25-44	23	21	22	28	26	27
45-64	29	28	29	27	26	26
65-79	13	15	14	11	13	12
80-	4	8	6	4	7	5
Totalt, %	100	100	100	100	100	100
Antal (1000)	12	13	25	4 487	4 561	9 048

Befolkningsförändring 1995-2005

År (31/12)	Antal Folkmängd	Födelse- överskott	Flyttnings- överskott	
			M	Kv
1995	27 326	-112	-94	-35
1996	27 146	-87	-44	-49
1997	26 790	-115	-130	-110
1998	26 365	-124	-146	-162
1999	25 950	-66	-158	-189
2000	25 493	-114	-199	-145
2001	25 227	-173	-45	-54
2002	25 193	-105	49	23
2003	25 272	-122	139	63
2004	25 273	-112	20	93
2005	25 227	-105	24	35

Födda barn per kvinna resp. man

Flyttningar 2005

	Män	Kvinnor
Antal inflyttningar	576	632
från övriga kommuner i länet	189	188
från övriga län	315	340
från utlandet	72	104
Därav 18-24 år	137	201
Antal utflyttningar	552	597
till övriga kommuner i länet	147	161
till övriga län	379	415
till utlandet	26	21
Därav 18-24 år	164	232
Flyttningsnetto	24	35

Födda och döda 2005

Antal	Män	Kvinnor
Födda	116	89
Döda	141	169

Utrikes födda 2005

Andel (%) av de boende i	M	Kv	Tot
Kommunen	6	7	7
Riket	12	13	12

SCB 2006

1. När besökte du senast ett skogsområde på din fritid?

- 0-7 dagar sedan
- 1-4 veckor sedan
- 1-6 månader sedan
- 7-12 månader sedan
- Mer än ett år sedan

2. Hur långt ifrån ett skogsområde bor du?

Antal km:

3. Är det framför allt detta område du besöker när du besöker skogsområdena?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Om inte, vilket område besöker du i störst utsträckning?

4. Hur ofta besöker du vanligtvis skogsområdena?

- Flera gånger i veckan
- En gång i veckan
- Flera gånger i månaden
- En gång i månaden
- Flera gånger om året
- En gång om året
- Mindre än en gång om året
- Aldrig

Om du svarat en gång om året eller mindre: Hur kommer det sig att du inte besöker skogen oftare (du kan välja flera alternativ)?

- Jag har inget intresse
- Jag har inte tid
- Jag tycker att det är för långt att åka
- Jag känner mig inte trygg i skogen
- Jag har för lite kunskap om skogen
- Jag har ett funktionshinder som hindrar mig
- Annat:

5. Känner du till Murberget?

- Ja
- Nej
- Vet ej

6. Känner du till Fälleberget?

- Ja
- Nej
- Vet ej

7. Känner du till Vårdkasen?

- Ja
- Nej
- Vet ej

8. Brukar du besöka Murberget, Fälleberget eller Vårdkasen?

- Ja, Murberget
- Ja, Fälleberget
- Ja, Vårdkasen

9. Vad brukar du göra i skogen (du kan välja flera alternativ)?

- Promenera
- Cykla
- Springa/jogga
- Plocka bär/svamp
- Åka skidor
- Jaga
- Fiska
- Äta matsäck/picknick
- Besöka kulturhistoriska platser
- Annat:

10. Vad är ditt mål med skogsbesöket?

	Stämmer inte alls				Stämmer helt
	1	2	3	4	5
Uppleva lugn och avkoppling	☐	☐	☐	☐	☐
Få motion	☐	☐	☐	☐	☐
Uppleva naturen	☐	☐	☐	☐	☐
Uppleva kulturmiljöer	☐	☐	☐	☐	☐
Umgås med andra människor	☐	☐	☐	☐	☐
Att jaga/fiska	☐	☐	☐	☐	☐
Att plocka bär/svamp	☐	☐	☐	☐	☐
Annat:	☐	☐	☐	☐	☐

11. Hur viktiga är följande egenskaper för dig när du väljer vilket skogsområde du ska besöka?

	Inte alls viktigt				Mycket viktigt
	1	2	3	4	5
Avståndet till skogen	☐	☐	☐	☐	☐
Områdets typ av natur	☐	☐	☐	☐	☐
Områdets anordningar (ex. motionsspår, bänkar)	☐	☐	☐	☐	☐
Organiserade aktiviteter i området	☐	☐	☐	☐	☐
Tillgång till information om området	☐	☐	☐	☐	☐
Att det finns jakt/fiske möjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Att det finns bär/svamp att plocka	☐	☐	☐	☐	☐
Annat:	☐	☐	☐	☐	☐
.....					

12. Vad är viktigt när du besöker den tätortsnära skogen kring Härnösand?

	Inte alls viktigt				Mycket viktigt
	1	2	3	4	5
Information om aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐
Belysning av promenadvägar	☐	☐	☐	☐	☐
Renhållning ex. papperskorgar	☐	☐	☐	☐	☐
Bussförbindelser	☐	☐	☐	☐	☐
Parkeringsmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Rastplatser med bänkar och Grillmöjligheter	☐	☐	☐	☐	☐
Annat:	☐	☐	☐	☐	☐

13. Kön?

- Man
- Kvinna

14. Ange födelseår: 19

15. Vad är ditt civilstånd?

- Gift
- Ogift
- Sambo
- Annat

16. Har du barn?

- Ja
- Nej

Om ja, bor de hemma?

- Ja
- Nej
- Ibland

17. Hur bor du?

- Villa/Radhus
- Hos släktingar eller vänner
- Hyresrättslägenhet
- Bostadsrättslägenhet
- Annat

18. Vilket är din högsta avslutade utbildning?

- Grundskola
- Gymnasium
- Universitet/Högskola
- Annat
- Vet ej

19. Vad är din huvudsakliga sysselsättning?

- Heltidsarbetande
- Deltidsarbetande
- Studerande
- Arbetslös
- Pensionär
- Sjukskriven
- Hemmavarande med barn
- Annat

20. Har du hund?

- Ja
- Nej

21. Är du född i Sverige?

- Ja
- Nej

Om nej, vilket land?

22. Är du född på landsbygden eller i staden?

- Landsbygden
- Staden